

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

© Európa Tanács/Emberi Jogok Európai Bírósága, 2013. E fordítás nem köti a Bíróságot. További információkért olvassa el a dokumentum végén szereplő teljes körű szerzői jogi tájékoztatást.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2013. This translation does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2013. La présente traduction ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

NEGYEDIK SZEKCIÓ

VÖRÐUR ÓLAFSSON kontra IZLAND ÜGY
(20161/06. sz. kérelem)

ÍTÉLET

STRASBOURG

2010. április 27.

JOGERŐS

2010. július. 27.

*Ezen ítélet az Egyezmény 44. Cikke (2) bekezdése értelmében jogerőssé vált.
Esetlegesen szerkesztési változtatás alá eshet.*

A Vörður Ólafsson kontra Izland ügyben,
az Emberi Jogok Európai Bírósága (Negyedik Szekció) az alábbi tagokból álló Kamarában eljárva:
Nicolas Bratza, *elnök*,
Giovanni Bonello,
David Thór Björgvinsson,
Ján Šikuta,
Päivi Hirvelä,
Ledi Bianku,
Nebojša Vučinić, *bírák*,
és Fatoş Aracı, *a Szekció Helyettes Titkára*,
a 2009. március 24-én, 2010. január 5-én és 2010. március 30-án tartott zárt ülésén,
a következő – a fent említett utóbbi napon elfogadott – ítéletet hozta:

ELJÁRÁS

1. Az ügy alapjául az Izlandi Köztársasággal szemben az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezmény (a továbbiakban: Egyezmény) 34. Cikke alapján Vörður Ólafsson izlandi állampolgár (a továbbiakban: kérelmező) által 2006. május 16-án a Bírósághoz benyújtott kérelem (20161/06. sz. kérelem) szolgál.

2. A kérelmezőt T. Child és Einar Hálfðánarson Londonban illetve Reykjavíkban praktizáló ügyvédek képviselték. Az izlandi kormányt (a továbbiakban: kormány) meghatalmazottja, Björg Thorarensen képviselte.

3. A kérelmező többek között azt állította, hogy az ipari adó (Industry Charge) Izlandi Iparágak Szövetsége (Federation of Icelandic Industries, a továbbiakban: FII) részére történő fizetésére irányuló kötelezettség törvény általi előírása sértette az Egyezmény 9. és 10. Cikkének tükrében értelmezett 11. Cikke szerinti egyesülési szabadsághoz való jogát. Azt panaszolta továbbá, hogy az ipari adó voltaképpen az állampolgárok egy szűk csoportját érintő, az általános adó melletti különálló adónak minősül, amely sérti az Első Kiegészítő Jegyzőkönyv 1. Cikkét. Végül pedig az Egyezmény 11. Cikkével és az Első Kiegészítő Jegyzőkönyv 1. Cikkével összefüggésben értelmezett 14. Cikket sértő megkülönböztetést panaszolta.

4. A Bíróság 2008. december 2-i határozatában a kérelmet elfogadhatónak nyilvánította.

5. A tárgyalás nyilvánosan zajlott a strasbourgi Human Rights Buildingben 2009. március 24-én (Eljárási Szabályzat 59. cikke (3) bekezdése).

A tárgyaláson jelen voltak:

a) *a kormány nevében*

BJÖRG THORARENSEN, *meghatalmazott,*
SKARPHEDINN THORISSON, főügyész, *tanácsos,*
GUNNAR NARFI GUNNARSSON, jogi szakértő,

Igazságügyi és az Egyházi Ügyekért Felelős Minisztérium,
ELIN FLYGERING, nagykövet, Izland Európa Tanács melletti
állandó képviselője, *tanácsadók;*

(b) *a kérelmező nevében*

T. CHILD, ügyvéd, *tanácsos,*
EINAR HÁLFDÁNARSON, a Legfelsőbb Bíróság ügyvéde,
C. MURRAY, ügyvédjelölt, *tanácsadók.*

A Bíróság meghallgatta Björg Thorarensen, Skarphedinn Thorisson, Child és Einar Hálfðánarson felszólalását.

TÉNYÁLLÁS

I. AZ ÜGY KÖRÜLMÉNYEI

6. A kérelmező, Vörður Ólafsson izlandi állampolgár 1961-ben született, és Reykjavíkban él.

A. A vitatott ipari adó (Industry Charge)

7. A kérelmező építőmester és az Építőmesterek Egyesületének (Master Builders' Association, a továbbiakban: MBA) tagja. A 134/1993. sz. ipari adóról szóló törvény (Industry Charge Act) (a továbbiakban: 1993. évi törvény) szerint a kérelmező kötelezettségei közé tartozott az úgynevezett „Industry Charge” (a továbbiakban: ipari adó) Izlandi Iparágak Szövetsége (a továbbiakban: FII) részére történő fizetése, amely szervezetnek sem a kérelmező, sem az MBA nem volt tagja. Az 1993. évi törvény előírta, hogy a törvényben meghatározottak szerint valamennyi izlandi ipari tevékenységre 0,08%-os adót kell kivetni. A meghatározásban a törvény mellékletében felsorolt tevékenységi kódok szerinti valamennyi tevékenység szerepelt. A tevékenységi kódok alatt nem szereplő, magánszférához tartozó vállalatok nem voltak alávetve az ipari adó fizetésére irányuló kötelezettségnek. Ide tartoznak például a hús-, a tej- és a

halfeldolgozó iparban tevékenykedő vállalatok. Az élelmiszeripar és az italgártás területén tevékenykedő egyéb vállalatok szerepeltek a listán. A teljes mértékben állami tulajdonú vagy egyedi rendelkezések alapján létrehozott vállalatok nem szerepeltek a listán (2. szakasz). Az ipari adóból származó bevételt az FII-nek kellett átutalni, és azt az izlandi ipar előmozdítására és fejlesztésére kellett felhasználni (3. szakasz). Az államkincstár kapta a beszedett adó 0,5%-át az adó beszedési költségeinek fedezése céljából (1. szakasz).

8. Az ipari adót több mint 10 000 személy (jogi személyek és egyéni vállalkozók) fizeti. Az FII tagjainak létszáma 1100 és 1200 között van (vállalatok és egyéni vállalkozók).

9. A kormány átadta az FII jelentéseinek másolatait az ipari adó 2000-es, 2003-as és 2006-os évre vonatkozó kifizetéséről az Ipari Minisztérium számára.

10. A 2003-as évre vonatkozó (2004. július 4-i) FII jelentésben a következő állt:

„A Szövetség beszámolóin nem volt jelezve, hogy a tagsági díjakból, tőkejövedelemből vagy az ipari adóból származó alapokból egyedi működési tételek kerülnek-e kifizetésre, mivel a Szövetség munkájának döntő többsége valamennyi ipari vállalat számára előnyökkel jár függetlenül attól, hogy azok a Szövetség tagjai-e vagy sem. Az Ipari Minisztérium nem fejezte ki e rendelkezéssel szembeni bármely fenntartását, továbbá az ipari adóra vonatkozó jogszabályok nem rendelkeznek egyéb követelményről.

A Szövetség és az Ipari Minisztérium azonban egyetértenek abban, hogy az ipari adó kifizetéséről részletesebb beszámolóra van szükség, és annak e jelentésben kell szerepelnie.”

11. „Az ipari adó 2003-as évre vonatkozó a Szövetség beszámolóí szerinti kifizetése” című jelentésben többek között szerepelt egy táblázat, amely „a Szövetség 2003-as évre vonatkozó auditált beszámolóí szerinti bevételeit és kiadásait” tartalmazta. A táblázat egy külön oszlopában valamennyi tétel és altétel mellett feltüntették az ipari adóból származó pénzalapok százalékos arányát. Ezek között a következő tételek szerepeltek: „Működési nyereség” és „Működési kiadások”. „Az ipari adó beszámolóí szerinti kifizetésének további részletei” is szerepeltek, jelesen: (1) „Bérek és az ezzel összefüggő kiadások”; (2) „Tárgyalások és konferenciák”; (3) „Promóciós tevékenységek”; (4) „Publikációk”; (5) „Fióktelepek és egyedi projektek”; és (6) „Általános és adminisztratív kiadások”.

A jelentésben valamennyi említett altételhez magyarázó megjegyzéseket fűztek, amelyekben tájékoztatást adtak a tagokkal illetve nem tagokkal való bánásmódról. Például, az (1) altétel alatt fel volt tüntetve, hogy a 20 éves munkaerőegységből kizárólag a tagok számára hasznos munka csak 2,5 egység volt. A (3) altételre hivatkozva feltüntették, hogy az FII bemutatói mindenki számára nyitva állnak, és az FII tagjai kedvezményes részvételi díjra jogosultak. Az (5) altétellel kapcsolatban feltüntették, hogy a

minőségirányítási projekt a tagsággal nem rendelkezők számára is elérhető, magasabb áron azonban, mint a tagok számára.

12. A táblázatból kitűnik, hogy az FII 2003-as évre vonatkozó működési bevételei összesen 315 800 000 izlandi koronát (ISK-t) tettek ki, amelyből 197 359 000 ISK az államkincstár által az FII számára átutalt ipari adóból; 84 973 000 ISK a tagsági díjakból; és 33 468 000 ISK egyéb bevételekből származott. Ugyanebben az évben a működési kiadások összesen 289 654 000 ISK-t tettek ki, amelyből 234 617 000 ISK-t (81%-ot) közprojektekre fordítottak (ebből 197 359 000 ISK az ipari adóból és 37 258 000 ISK a tagsági díjakból valamint egyéb bevételekből származott).

13. A kormány kifejtette, hogy az 1993. törvény 3. szakasza szerinti izlandi ipar előmozdítására irányuló feladatának és célkitűzésének teljesítésével az FII az ipar népszerűsítésére és arculatának fejlesztésére törekedett, az ipari adóból származó alapokból nagy összegeket fordított képzésre, az üzleti közösség nevében véleményeket adott ki a jogszabálytervezetokről és rendeletjavaslatokról a környezetvédelmi ügyek területén, valamint a hatóságok figyelmét felkeltette a közbeszerzésekkel kapcsolatos korlátozások betartásának, és az egyértelmű és átlátható pályáztatási szabályok alkalmazásának fontosságára.

14. A tényállás megvalósulásának idején a kérelmező az ipari adó következő összegeit fizette ki a jelzett években: 2001-ben 23 023 ISK-t (255 eurót [EUR]); 2002-ben 20 639 ISK-t (229 EUR-t); 2003-ban 12 567 ISK-t (139 EUR); valamint 2004-ben 5946 ISK-t (66 EUR-t).

B. Az ipari adóval szembeni kifogás támasztására irányuló bírósági eljárás

15. 2004. november 8-án a kérelmező eljárást indított az állammal szemben a reykjavíki kerületi bíróság előtt kérve, hogy rendeljék el a rá kivetett 2001–2004-es évekre vonatkozó adók visszavonását.

16. 2005. július 13-i ítéletében a kerületi bíróság az állam javára döntött, és elutasította a kérelmező keresetét.

17. A kérelmező fellebbezett az izlandi Legfelsőbb Bíróság előtt többek között azzal érvelve, hogy az 1993. évi törvény 3. szakasza értelmében voltaképpen az adott üzleti tevékenységgel foglalkozó valamennyi magánszemélynek és vállalatnak tagsági díjat kell fizetnie az FII számára függetlenül attól, hogy tagjai-e Szövetségnek. A kérelmező úgy vélte, hogy a Szövetség alapszabályának a tagsági díjról rendelkező 14. cikke egyértelműen tükrözi annak jellegét – az abban előírtak alapján – a tekintetben, hogy az FII tagjainak tagsági díjaiból levonásra kerül az általuk befizetett az FII részére átutalt ipari adó. Ennélfogva az adó kivetése és beszedése révén az FII tagsága voltaképpen kötelező volt azok számára is, akik nem élveztek az FII által biztosított jogokat. Ennek következtében az ipari adó valójában az FII tagsági díjának felelt meg. A kérelmező előadta,

hogy az Építőmesterek Egyesületének tagja, amelynek díjait fizeti és amely – véleménye szerint – leginkább szolgálja saját érdekeit, ezenkívül nem kíván az FII tagjává válni. Az utóbbi olyan irányvonalat képvisel, amellyel nem ért egyet, és amely érdekeivel ellentétesek. Az FII kötelező tagsága összeegyeztethetetlen az Alkotmány 74. Cikkének (2) bekezdésében és az Egyezmény 11. Cikkében biztosított egyesülési szabadsághoz való jogával. A kérelmező ezen túlmenően azzal érvelt, hogy az 1993. évi törvény értelmében egyéb adók mellett indokolatlanul adóztatták meg, és hogy a törvény értelmében egy szűk csoport abból a célból van megadóztatva, hogy valamely egyéb szűk csoport vagy más mások szűkebb érdekeit szolgálja. Végül pedig előadta, hogy az adó kivetése az Alkotmány 65. cikkét sértő megkülönböztetésnek minősül, mivel az adózás valamely vállalat tulajdonosi szerkezetétől függ, és az adózás alapjául szolgáló tevékenységi kódok felsorolásának jellege véletlenszerű.

Az állam vitatta a kérelmező érvét, amely szerint az ipari adó voltaképpen az FII tagsági díját képezi. Azzal érvelt, hogy a törvény szerint ez az adó magánszemélyek és jogi személyek bizonyos csoportjára, az általános és alkalmazandó normákkal összhangban, az állam által bármiféle ellenszolgáltatás előírása nélkül kivetett adó. Ugyanezen törvényben határozták meg az adó FII részére történő átutalását, amelynek azt az izlandi ipar előmozdítására és fejlesztésére kell felhasználnia. Az adóbevételei források valamely szövetség részére történő törvény által előírt juttatása nem jelenti azt, hogy a releváns adót fizető személyeket a törvény arra kötelezi, hogy a szövetség tagjaivá váljanak. Az adót nem csak a tagok, hanem valamennyi izlandi iparág és ipari fejlesztés javára tervezték fordítani, az Ipari Minisztérium felügyelete alatt. A tagsági díjra vonatkozó bármely kedvezményről egyoldalúan az FII határozott az adó megállapításától és beszedésétől függetlenül. Az állam tagadta továbbá, hogy az 1993. évi törvény megkülönböztetést alkalmaz a fellebbező helyzetében álló személyek illetve azok között, akik mentesülnek az adó fizetése alól. Az állami vállalatok mentesítése az adó alól ésszerű és objektív rendelkezés volt, és a dolgok természetéből fakad, hogy az állami tulajdonú vállalatokra vonatkozó megfontolások eltérnek a magánvállalatokra vonatkozóktól. Az állam továbbá azt állította, hogy az ipar és az ipari fejlesztések állami támogatása olykor az olyan ipari tevékenységek indításában nyilvánul meg, amelyeket mások nem lennének képesek kezdeményezni. Végül pedig, az elmúlt években felettebb lecsökkentették az állami tulajdonú ipari vállalatok számát. Az állam vitatta emellett azt az állítást, hogy az adózásra irányadó tevékenységi kódok felsorolása véletlenszerű volt.

18. 2005. december 20-i ítéletében a Legfelsőbb Bíróság négy szavazat egy ellenében elutasította a kérelmező fellebbezését, és helyt adott a kerületi bíróság ítéletének. A következőket állapította meg:

„Ahogyan arra a kerületi bíróság ítéletében is hivatkoztak, a Legfelsőbb Bíróság 1998. december 17-én hozta meg a 166/1998. sz. ítéletét a *Gunnar Pétursson v. the Republic of Iceland* ügyben, valamint közzétette azt az erre az évre vonatkozó bírósági jelentések 4406. oldalán. A fellebbező ebben az ügyben 1995-re és 1996-ra vonatkozó „ipari hitelalapra vonatkozó adó” (Industry Loan Fund charge) és az ipari adó megállapításának érvénytelenítését kérte. Ügyében olyan érvekre hivatkozott, amelyek nagymértékben hasonlítanak a fellebbező jelen ügyben hivatkozott érveire. Az alperes álláspontját elfogadták, amely szerint az előbb hivatkozott ügy precedens értékű a megoldandó jelen ügy tekintetében abban az értelemben, hogy a fellebbező jelen kérelmeinek alátámasztásaként felhozott érveivel kapcsolatban felmerült kérdéseket abban az ügyben megoldották.

A korábbi ügyben – a jelen ügghöz hasonlóan – a fellebbező fenntartotta, hogy az általa fizetendő – az Izlandi Iparágak Szövetségének átutalandó – ipari adó megállapításának eredményeképp arra kényszerült, hogy a Szövetség tagjává váljon. A Legfelsőbb Bíróság ítéletében arra hivatkozott, hogy noha az adót átutalták a Szövetségnek, azt meghatározott célokra kellett felhasználni (lásd az 1993. évi törvény 3. szakaszát), és nem minősül a Szövetségnek szánt támogatásnak. A bevétel felhasználása az Ipari Minisztérium ellenőrzése alá tartozik. A Bíróság elismerte, hogy e rendelkezés nem jár az Alkotmányt valamint az Európai Egyezményt sértő Izlandi Iparágak Szövetségének kötelező tagságával. Ezen túlmenően megjegyezte, hogy jóllehet az Izlandi Iparágak Szövetsége esetlegesen túlléphette a törvényben meghatározott határokat, ez mégsem vonhatja maga után az adó megállapításának érvénytelenítését a fellebbező tekintetében. Mindezt szem előtt tartva, valamint a fellebbezéssel megtámadott ítéletben felhozott indokokra tekintettel a Bíróságnak el kell utasítani azt a következtetést, hogy a fellebbező érvei e tekintetben esetlegesen kérelmének helyben hagyásához vezetnek. Figyelemmel arra, hogy az Izlandi Iparágak Szövetségének jogi kötelezettsége az ipari adóból származó bevételeket az izlandi iparágak és ipari fejlődés előmozdítására – ennél fogva az adóztatott tevékenységek javára – fordítani, a Bíróság azt sem tudja elismerni, hogy a jogalkotó ekként túllépte hatáskörét.

A fellebbező előadja, hogy nem tartották tiszteletben az egyenlőséget, mivel az állami tulajdonú vállalatok mentesülhetnek az adó alól. Ezen érv tekintetében meg kell állapítani, hogy az állami illetve a magán tulajdonú vállalatokat számos tényező különbözteti meg, és adózásukra különféle területen eltérő megfontolások irányadók az izlandi adótörvények szerint általánosságban. Ügyének előkészítése során a fellebbező nem mutatta be helyzetét valamely állami vállalat helyzetével való összehasonlítását. Nem állapították meg a fellebbező és a törvény szerint adómentességet élvező felek közötti megkülönböztetés alkalmazását. Végül, a fellebbező kérelmét arra az állításra alapozta, hogy a tevékenységi kódok felsorolása, amely alapján az 1993. évi törvény 2. szakaszának (1) bekezdése szerinti adózás megállapítható, véletlenszerű. Az adót az iparra vetik ki, azaz a 81/1996. sz. törvény által módosított 1993. évi törvény mellékletében szereplő izlandi üzleti tevékenységek osztályozásának keretében felsorolt tevékenységi kódok szerinti bármely tevékenységre. Az ipar e meghatározásban nem csupán a gyártóipart érinti, hanem a feldolgozó- és szolgáltatóipart is, többek között az építőipart. Körülhatárolja ez tehát az „ipar” szó alatt – a törvény értelmében – értendő tevékenységeket, megkülönböztetve őket egyéb gazdasági törekvésektől, többek között a mezőgazdasági és halászati területen létrejött tevékenységektől. A gazdasági tevékenységek efféle osztályozását az ipari adón kívüli egyéb adózási formák alapjául is elismerték. A fellebbező kérelmének a hivatkozottak alapján nem lehet helyt adni.”

19. A Legfelsőbb Bíróság eltérő véleményt képviselő tagja, Ólafur Þörkur Þorvaldsson bíró – többek között a következő indokokat tartalmazó – különvéleményt adta ki:

„I

Az eredeti ipari adóról szóló törvény a 48/1975. számú törvény. A releváns törvénytervezethez fűzött magyarázó megjegyzésekben kimondták, hogy azt az FII, a Nemzeti Kézművesek Szövetségének és az Izlandi Szövetkezetek Uniójának ajánlásával összhangban terjesztették elő. Az említett szervezetek részletes magyarázatot adtak, amelyet a magyarázó megjegyzésekben látszólag szó szerint elfogadtak. A megjegyzésekben szerepelt többek között az az észrevétel, hogy »... megállapítható, hogy az ipari vállalatok és az iparban tevékenykedő egyéni vállalkozók számos díjat szednek be a hatóságok részére munkavállalóiktól és fogyasztóiktól egyaránt. Az általuk elvégzett és felelősségük alá tartozó adóbeszedés évente milliárdos tételeket érint díjazás nélkül is. Ennélfogva ésszerűnek tűnik, hogy e felek szervezetei részére az államnak vállalnia kell egy olyan díj beszedését, amely az általuk az állam részére beszedett díjnak csak töredékét teszi ki. Ennek a bevételi forrásnak kell megteremtenie a szakmai szövetségek aktívabb részvételét a jövőbeni ipari fejlődés kialakításában az izlandi iparon belül«. A törvény továbbá a hatályos törvényben szereplő rendelkezéshez hasonló rendelkezést is tartalmazott, jelesen azt, hogy az Ipari Minisztérium részére évente jelentést kell küldeni az adóból származó bevételek felhasználásáról. Ebben az összefüggésben a magyarázó megjegyzésekben arra hivatkoztak, hogy »e rendelkezés arra irányul, hogy a hatóságok számára ésszerű beszámoló álljon rendelkezésre az ipari adó felhasználásáról«.

A 48/1975. sz. törvényt a jelenleg hatályos 134/1993. sz. törvény hatálytalanította. A törvényhez fűzött magyarázó megjegyzésekben megállapították, hogy az adó fizetésére kötelezettek köre nem változik, »az adó fizetésére kötelezettek körének megállapítására vonatkozó valamennyi kétség eloszlátása« érdekében azonban elfogadták a Statisztikai Hivatal üzleti tevékenységek osztályozásával összhangban álló tevékenységi kódok hivatkozási rendszerét. Előírták ezen túlmenően, hogy az adóból származó bevételek teljes összegét át kell utalni az FII részére, míg az előző törvény szerint azt az Izlandi Szövetkezetek Uniója, a Konzervipari Értékesítési Iroda, az Izlandi Iparosok Szövetsége és a Nemzeti Kézművesek Szövetsége között kellett elosztani. Ezzel egyidejűleg az adóalap meghatározására vonatkozó normákat megváltoztatták, mivel az adóalap korábbi meghatározásának alapjául szolgáló helyi iparüzési adót eltörölték.

II

Alapszabálya szerint az FII vállalatokból, egyéni vállalkozókból, kereskedelmi és kézműves mesterek társaságából álló szövetség, amelynek tagjai a 2. cikkben felsorolt közös célokat kívánják elérni. E cikk 10 pontban határozza meg a Szövetség célját és feladatkörét, többek között az izlandi ipar előmozdításának különféle módjait, valamint a tagok támogatásának különféle lehetőségeinek további részleteit. A benyújtott dokumentumok szerint a Szövetség politikai – például az európai uniós tagság vagy egyéb adózási területek – kérdésével is foglalkozik. A 8. cikk értelmében a Szövetség valamennyi tagja szavazati joggal rendelkezik az üléseken, még hozzá az általa befizetett tagsági díj arányában. A 14. cikkben előírták, hogy a tagsági díj a megelőző év forgalmának legfeljebb 0,15%-át teheti ki, a Szövetség testülete azonban dönthet az ennél alacsonyabb tagsági díj beszedéséről. A rendelkezés továbbá kimondja: »A Szövetségnek átutalandó ipari adót fizető felek esetében az említett

összeget elismerik, valamint levonják a Szövetség tagsági díjainak kiszámításakor. Amennyiben az ipari adót már nem szedik be, a levonást automatikusan meg kell szüntetni. Valamennyi tag szavazati jogát az általa befizetette tagsági díj alapján számítják ki. A Szövetségen belüli ügyvezetés és döntéshozatal mint általában az egyesületeken belül a testület és az ügyvezető igazgató felelőssége alá tartozik.

Az FII által benyújtott – a [kérelmező] kérelmében hivatkozott időszakra vonatkozó – dokumentumok nem tartalmazzák az ipari adó felhasználásának egyértelmű lebontását. A Szövetség az adó 2002-es és 2003-as évre vonatkozó felhasználásáról szóló jelentésének megjegyzéséből kitűnik, hogy a Szövetség nem rendelkezik külön beszámolókkal arról, hogy működésének egyes tényezőit a tagsági díjakból, a tőkejövedelemből vagy az ipari adóból származó pénzekből finanszírozzák-e.« E tekintetben hasonló nyilatkozat szerepel a miniszter részére készült 2001-es évre vonatkozó jelentésben is, a 2004-es évre szóló jelentés pedig nincs az ügy iratai között. A Szövetségnek a miniszter részére készült jelentései más szempontból is hasonlóak évről évre. Az ügy iratai alapján valójában arra a következtetésre lehet jutni, hogy az adónak egy részét a Szövetség általános irányítására fordítják. Ezen ügy előadásaiból nem derül ki, hogy az ipari miniszter az adó felhasználására vonatkozólag bármely észrevételt tett volna, valamint az adó felhasználásával kapcsolatos panaszokat követően az Építőmesterek Egyesületéhez intézett 2002. február 15-i levelében a következőképpen vélekedik: »Ahogyan az az ipari adóról szóló törvényből egyértelműen kitűnik, az FII korlátlan hatáskörrel rendelkezik az adó felhasználásáról való döntés tekintetében, és az Ipari Minisztérium nem avatkozhat bele abba, amíg az a törvény keretein belül van.« Az előterjesztett, az Izlandi Iparágak Szövetségének az ügy tényállása szerinti időszakra vonatkozó jelentéseiből kitűnik, hogy e rendelkezést arra használták fel, hogy a Szövetség ipari adót fizető tagjainak kedvezményes tagsági díjat biztosítsanak, a kedvezményt az ipari adóval megegyező értékben meghatározva. Példaként a Szövetség miniszter részére készült 2003-as évre vonatkozó jelentéséből idézhetjük a következő megjegyzést: »Kiemelhető, hogy az ipari adót fizető tagok tagsági díjából az ipari adó teljes összege levonásra került. Nem lehetne helyénvalónak tekinteni, hogy a Szövetséghez tartozó az ipari adó fizetésére kötelezett vállalatoknak többet kell fizetniük a Szövetség tevékenységeire, mint az ipari adót fizetni nem köteles tagoknak. Ily módon a Szövetség valamennyi tagvállalata egyformán fizet a Szövetségnek függetlenül attól, hogy kötelesek-e fizetni az ipari adót. Egyéb a Szövetségen kívüli vállalatok ugyanakkor csak az ipari adót fizetik, és ennél fogva az izlandi ipari tevékenységek érdekeinek általános védelméhez járulnak hozzá.«

III

Az egyesülési szabadságról szóló rendelkezések az Alkotmány 74. cikkében szerepelnek ... Az Alkotmányban részletesebb szabályok szerepelnek az egyesülési szabadságról, mint az Egyezmény 11. Cikkében közvetlenül kifejezett rendelkezésekben ... Az Alkotmány 74. Cikke (2) bekezdése előírja: »Senki sem kötelezhető arra, hogy valamely egyesület tagjává váljon. Valamely egyesület tagságát azonban kötelezővé lehet tenni jogilag, ha erre annak érdekében van szükség, hogy az egyesület teljesíthesse feladatait a közérdek javára vagy mások jogai érdekében.«

A fent említettek tükrében az ipari adó az 1993. évi törvény szerint az izlandi ipar előmozdítására irányul, kifejezetten előírják azonban, hogy az adó beszedésének költségével megegyező részét kell csupán az államkincstárnak átutalni. A fennmaradó részt az FII részére utalják át, amelynek felhasználásáról a Szövetség dönt. Úgy tűnik

továbbá, hogy az adó egy bizonyos – nem meghatározott – részét a Szövetség általános tevékenységekre használja fel testületi döntés szerint. Az 1993. évi törvény rendelkezéseiből ezen túlmenően nem tűnik ki, hogy az Ipari Minisztérium megfelelő felhatalmazással rendelkezik-e annak érdekében, hogy az adó törvényben előírtak szerinti módon történő felhasználását biztosítsa; e tekintetben a miniszter csupán kézhez kapja a Szövetség jelentéseit. Ennek következtében megállapítható, hogy az 1993. évi törvény rendelkezései nem tekinthetők megfelelőnek annak biztosítása tekintetében, hogy az adót a törvényben előírtak szerinti tevékenységekre használják fel.

Valamely egyesület tagsági díjának fizetése általánosságban főkötelezettségnek minősül valamely efféle fizetési kötelezettséget előíró egyesületben. A kérelmező az Építőmesterek Egyesületének tagja. Sem ő, sem egyesülete nem tagja az FII-nek. A kérelmező nem ért egyet a Szövetség számos területen megfogalmazott célkitűzéseivel, megállapítva – amint arra a fellebbezéssel megtámadott ítéletben hivatkoztak –, hogy a Szövetség fellépése ellentétben áll az ő, és az ipari ágazaton belül ipari adót szintén fizető személyek érdekeivel, akik nem tagjai a Szövetségnek. Az 1993. évi törvény eredményeképp mindazonáltal a [kérelmező] köteles az adót megfizetni, amelyet – a fentiek szerint – egy szabad egyesülésnek utalnak át az izlandi ipar aktív résztvevői és a tagok érdekei védelmének céljából, ezen érdekek ügyvezetői és testületi döntés alapján egy adott időpontban a hatóságok különösebb bevonása nélküli megállapítása szerint.

A fentiek tükrében és az 1993. évi törvény háttérének figyelembevételével, valamint az adónak kétség kívül a Szövetség általános tevékenységeire történő felhasználásának tudatában, a törvényben előírt rendelkezés valójában a fellebbezőre háruló olyan teherrel jár, amely által a fellebbező – beleegyezése nélkül – jelentős mértékű szerepet játszik a Szövetség tevékenységeiben. Az Alkotmány fenti 74. Cikke (2) bekezdésének – az egyesületektől való „távolmaradáshoz” való jogra vonatkozó – rendelkezéseit oly módon kell értelmezni, hogy az az 1993. évi törvényben előírt rendelkezéshez hasonló rendelkezést tiltja, kivéve ha az a cikk második bekezdésében meghatározott követelményeket teljesíti. Az Izlandi Iparágak Szövetsége nem olyan egyesület, amely az abban hivatkozott jellegű tevékenységekkel foglalkozik. Ennek okán a fellebbező a 2001-es és 2004-es évekre szóló ipari adó megállapításának visszavonása iránti kérelmének helyt kell adni, valamint az alperest arra kell kötelezni, hogy megfizesse a fellebbezőnek a kerületi bírósági eljárás során valamint a Legfelsőbb Bíróság előtt felmerült költségeket.”

II. A RELEVÁNS BELFÖLDI JOG

20. Az Izlandi Alkotmány 74. Cikkének (1) és (2) bekezdése a következőket írja elő:

„Egyesületet, többek között politikai társulást és szakszervezeteket bármely jogszerű céllal létre lehet hozni előzetes engedély nélkül. Egyesületet közigazgatási határozattal nem lehet megszüntetni. Amennyiben valamely egyesület tevékenységeiről megállapítják, hogy jogellenes célkitűzéseket támogat, annak tevékenységeit megszüntethetik, amely esetben késedelem nélkül keresetet kell benyújtani az egyesület megszüntetéséről való határozathozatal céljából.

Senkit nem lehet kötelezni arra, hogy valamely egyesület tagjává váljon. Valamely egyesületi tagságot azonban kötelezővé lehet tenni jogilag, ha erre annak érdekében van szükség, hogy az egyesület teljesítthesse feladatait a közérdek javára vagy mások jogai érdekében.”

21. A 134/1993. sz. ipari adóról szóló törvény releváns rendelkezései előírják:

1. szakasz

„A 2. szakaszban meghatározott valamennyi izlandi iparágra 0,08%-os adót, az ipari adót vetik ki. Az általános forgalmi adóról szóló törvény 11. szakaszában előírtak értelmében az adó alapja a forgalom, valamint az adott törvény 12. szakaszával összhangban az általános forgalmi adóból levont bármely forgalom.

Az ipari adó megállapítására és beszedésére adott esetben a jövedelem- és nettó érték adóról szóló törvény VII–XIV. fejezetének rendelkezései irányadók.

Az államkincstár részesül az (1) bekezdéssel összhangban beszedett ipari adó 0,5%-ból a beszedés költségeinek fedezése céljából.

Az ipari adó azon működési év bevételeiből, amely évben az ipari adó alapját megállapítják, esetlegesen levonható.”

2. szakasz

„E törvény mellékletében felsorolt tevékenységi kódok alatt szereplő bármely tevékenységet az »ipar« kifejezés alá kell sorolni.

A teljes mértékben állami tulajdonban lévő, valamint adott jogszabály szerint bizonyos mértékben állami tulajdonú vállalatok mentesülnek az adó alól, kivéve ha a szóban forgó törvényben ennek ellentétéről rendelkeznek.”

3. szakasz

„Az ipari adóból származó bevételeket az Izlandi Iparágak Szövetségének kell átutalni. A bevételeket az izlandi ipar és ipari fejlesztések előmozdítására kell felhasználni. A bevétel felhasználásáról a Szövetség évente jelentést ad ki az Ipari Minisztérium részére.”

7. szakasz

„A számvevőszéki hivatal beszámolót kérhet az állami finanszírozásban és garanciákban részesülő intézményektől, társaságoktól, alapoktól és egyéb felektől, azok pedig kötelesek a számvevőszéki hivatal részére eljuttatni a kért dokumentumokat. Ezen túlmenően a számvevőszéki hivatal rendelkezésére állnak az eredeti dokumentumok és jelentések, és jogában áll azokat megvizsgálni, amely dokumentumok és jelentések egyidejűleg készültek azokkal a számlákkal, amelyeket az állam vagy állami szervek részére állítottak ki olyan munkáról vagy szolgáltatásról, amelyet teljes vagy jelentős mértékben az államkincstárból fizettek törvény vagy munkaszerződések vagy – magánszemélyek, vállalatok vagy intézmények által elfogadott tarifákról szóló – megállapodások szerint annak érdekében, hogy a számlák tartalmát és az államkincstárra ruházott fizetési kötelezettséget igazolják. ...

A számvevőszéki hivatal e szakasz szerinti vizsgálatok elvégzésére vonatkozó jogával kapcsolatos jogvita esetében a számvevőszéki hivatal a kerületi bírósághoz fordulhat határozathozatal céljából.”

III. RELEVÁNS NEMZETKÖZI JOG ÉS GYAKORLAT

A. A Szociális Jogok Európai Bizottságának álláspontja

22. A Bizottság az Európai Szociális Karta 5. cikke tekintetében foglalkozott a szakszervezeti díjak és hozzájárulások kérdésével számos – jelesül az alább hivatkozott – esetekben:

A Confederation of Swedish Enterprise kontra Svédország, 12/2002. sz. kollektív panasz, 2003. május 15-i érdemi határozat

„39. A Bizottság úgy véli elsősorban, hogy az SBWU és a Svéd Építkezési Szövetség (Swedish Construction Federation) között létrejött kollektív szerződés értelmében a munkavállalók munkabéréből levont díjakat a kollektív szerződés szerint a bérellenőrzésre kell fordítani. A Bizottság úgy ítéli meg, hogy a bérellenőrzési rendszer – a nemzeti hagyományoktól függően – vagy a hatóságok, vagy – a jogalkotó kifejezett vagy hallgatóságos engedélyével – a szakmai szervezetek vagy szakszervezetek felelőssége alá tartozhat. Az utóbbi esetben jogszerűnek minősül, ha az adott szervezet díjfizetést ír elő.

40. Ennek következtében a Bizottság úgy véli, hogy valamely szakszervezet részére történő, annak bérellenőrzési tevékenységének finanszírozásáért fizetendő díj önmagában nem minősülhet indokolatlannak. Úgy véli továbbá, hogy az nem tekinthető valamely munkavállaló szakszervezeti csatlakozására vonatkozó szabadságába való beavatkozásnak, mivel a díjfizetés nem eredményezi automatikusan az SBWU tagsági jogviszonyt, valamint nem vonatkozik az SBWU-n kívüli szakszervezeti tagokra.

41. A Bizottság azonban úgy ítéli meg, hogy kétség merül fel a díjak valós felhasználásának tekintetében, és hogy a jelen ügyben e díjak levonása a 29. pontban megállapítottak alapján sérti – legalábbis részben – az 5. cikket, amennyiben azokat a bérellenőrzéstől eltérő tevékenységekre alkalmazzák.

42. A jelen ügyben a Bizottság nem tudja igazolni a díjak alkalmazását, és főként azt, hogy a díjak milyen mértékben arányosak az elvégzett szolgáltatás költségeivel, valamint a munkavállalók bérellenőrzésből származó előnyeivel. Ezek meghatározó tényezők az 5. cikk megsértésének meghatározása tekintetében a 39. és 40. vagy a 41. pontok alapján. A Bizottság ennél fogva úgy véli, hogy e jogvitáról a nemzeti bíróságoknak kell a Bizottság által ezzel kapcsolatosan megállapított elvek tükrében határoznia, vagy adott esetben a jogalkotónak kell lehetővé tennie, hogy a bíróságok a Kartával való összeegyeztethetőség és a szóban forgó rendelkezések jogszerűségének tekintetében levonják következtetéseiket.

43. A Bizottság fenntartja a jogot arra, hogy a helyzetet a jelentéstételi eljárás és adott esetben a kollektív panasz eljárás révén felügyelje a gyakorlatban.

...”

Konklúziók (2002), Románia, 126. o.

„... A jelentés szerint jellemző, hogy a szakszervezetek a kollektív szerződés tárgyalása ellenében a vállalati tagsági jogviszonnyal nem rendelkező személyeket díjfizetési kötelezettséggel terhelik, valamint előírják számukra »valamely jelentkezési lap vagy szerződés kitöltését«. A kormány által a Bizottság kérésére nyújtott kiegészítő tájékoztatásból kitűnik, hogy e gyakorlat alapját a 2001–2002-es egységes nemzeti kollektív szerződés képezi, amely szerint a levonás nem lehet kevesebb, mint a munkabér 0,3%-a, és nem haladhatja meg a szakszervezeti díjak összegét. A Bizottság megállapítja, hogy a kollektív munkaszerződésekről szóló 130/1996. sz. törvény 9. szakaszának értelmében a kollektív szerződések a vállalat valamennyi munkavállalójára vonatkoznak függetlenül a szolgálati idő hosszától vagy a szakszervezeti tagságtól. E körülmények között valamely díj olyan munkavállalókra történő kivetése, akik nem tagjai valamely szakszervezetnek a szervezkedési joggal ellentétes szakszervezeti biztonsági gyakorlatot képez.

A Bizottság kéri, hogy a következő jelentésben egyértelműsítsék a fizetési kötelezettség mellett, hogy a tagsági jogviszonyban nem állók is kötelesek-e tagságra pályázni, amely követelménynek ki kell derülnie a jelentésből. ...”

Konklúziók (2004), Románia, 454–455. o.

„... A Bizottság korábban megállapította, hogy a romániai helyzet nem volt összeegyeztethető az 5. cikkel a szakszervezet tagjaihoz nem tartozó munkavállalókra vonatkozó szakszervezeti díj megfizetésére irányuló kötelezettség miatt, amelyet a hatályos kollektív szerződésben állapítottak meg, jóllehet e szerződések a törvény szerint valamennyi munkavállalóra vonatkoznak függetlenül attól, hogy tagjai-e a szakszervezetnek (a 2002. évi Konklúzió 126. oldala taglalja részletesen a helyzet körülményeit).

A Bizottság újragvizsgálta a körülményeket a jelentés magyarázatainak és a 12/2002. sz. panaszban megállapított elvek tükrében (*Confederation of Swedish Enterprise kontra Svédország*, 2003. május 15-i érdemi határozat, 26–31. pont). Megállapítja először is, hogy a hozzájárulás valamennyi munkavállaló előnyére szolgáló tevékenységnek, azaz a kollektív szerződések tárgyalásának finanszírozását segíti. Másodsorban a 2001–2002-es egységes nemzeti kollektív szerződés szerint, amelyen e gyakorlat alapul, a hozzájárulás nem kötelező erejű, és nem valamely szakszervezet részére irányozták elő. Végül pedig nem létezik törvényi rendelkezés valamely szakszervezethez való automatikus csatlakozásról. A Bizottság ennél fogva úgy ítéli meg, hogy ezen összeg megfizetése önmagában nem minősül a munkavállalók szakszervezeti csatlakozáshoz való joga megsértésének.”

Konklúziók, XVIII-1, Magyarország, 390. o.

„... Előző konklúziójában a Bizottság kérdése arra irányult, hogy a munkavállalók – köztük a nem szakszervezeti tagok – béreiből történő automatikus levonásokat tiltják-e a hatályos jogszabályok. A jelentés kimondja, hogy a szakszervezeti díjak levonásáról szóló szabályok szerint a szakszervezeti díjakat csak az efféle díjakra kötelezett személyeknek kell fizetniük, tehát a szakszervezeti tagoknak.

A szakszervezeti díjakat kétféle módon lehet fizetni. Szakszervezeti tagok fizethetik közvetlenül a szakszervezeti számlára a díjaikat, vagy kérhetik munkáltatóikat, hogy azt munkabérükből vonják le, amely kérést a munkáltatónak kötelessége teljesíteni. 2002-ben a parlament – a szakszervezetek támogatásával – elfogadta a díjak munkáltatók általi levonásáról és átutalásáról rendelkező jogszabályt. Ezt megelőzően a levonásra kizárólag a munkáltató és a munkavállaló közös megállapodásával volt lehetőség. A Bizottság úgy véli, hogy a szakszervezeti hozzájárulások munkabérékből – a forrásnál – történő levonására irányuló eljárást nem tilthatja vagy teheti kötelezővé nemzeti jogszabály. Az eljárás jogellenes célokra – például a szakszervezeti tagsággal kapcsolatos információszerzésre – történő alkalmazását bűncselekménynek kell minősíteni. ...”

B. Nemzetközi munkaügyi normák (ILO)

23. A munkavállalók és munkáltatók szervezetek alapítására és az azokhoz való saját döntés alapján történő csatlakozásra vonatkozó jogairól szóló tájékoztatás a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) Igazgatótanácsa Egyesülési Szabadság Bizottságának *Digest of decisions and principles* c. kiadványának 5. fejezetében található.

„A szakszervezeti egység és a pluralizmus” alcím alatt rámutatnak többek között arra, hogy a közvetlen vagy közvetett állami beavatkozást nem indokolja megfelelőképpen, hogy a munkavállalók és munkáltatók általánosságban úgy vélik, hogy a versenyző szervezetek száma megsokszorozásának elkerülése saját érdekeiket szolgálja (lásd *Digest of decisions and principles*, 2006, 319. bekezdés). A törvény által előírt monopolhelyzet ellentétes a szervezet munkavállalók és munkáltatók általi szabad megválasztásának elvével (320. bekezdés). A kormány nem támogathat vagy akadályozhat valamely létező szervezet kizsárolására irányuló szakszervezet általi jogi kísérletet. A munkavállalóknak biztosítani kell, hogy a hatóságok beavatkozása nélkül szabadon választhassák meg azt a szakszervezetet, amely véleményük szerint a leginkább szolgálja szakmai érdekeiket (322. bekezdés). Valamely olyan országos szakszervezet részére történő hozzájárulás-fizetésre irányuló kötelezettségnek az érintett terület valamennyi munkavállalójára történő előírása, amely szakszervezet alapítása ipari ágazat vagy régió szerint engedélyezett, nem összeegyeztethető azzal az elvvel, amely szerint a munkavállalóknak joguk van „a saját döntésük alapján választott” szervezetekhez csatlakozni (325. bekezdés).

24. „Bizonyos szervezetek iránti részrehajlás vagy azokkal szembeni megkülönböztetés” alcím alatt többek között a következők szerepelnek (a *Digest*-ben szereplő valamennyi bekezdés utáni hivatkozások kihagyásával):

„339. Az egyik ügyben a bizonyos szakszervezetek számára a törvény szerint elérhető korlátozott funkciókat figyelembe véve, a Bizottság úgy ítélte meg, hogy a szakszervezetek közötti – nemzeti jogszabályok általi – különbségtétel azzal a közvetett következménnyel járhat, hogy korlátozódik a munkavállalók szabadsága a saját döntésük alapján választott szervezetekhez való tartozás tekintetében. Az

indokok, amelyek alapján a Bizottság elfogadta ezen álláspontot, a következők: Főszabályként, amikor valamely kormány egy bizonyos szervezet számára előnyt tud biztosítani, vagy valamely szervezettől egy másik javára elvonja ezt az előnyt, fennáll annak a veszélye – még akkor is ha a kormánynak nem ez a szándéka –, hogy az egyik szakszervezet tisztességtelen előnyt vagy hátrányt szerez másokkal szemben, amely ennél fogva a megkülönböztetés egy formájának minősül. Pontosabban fogalmazva, a kormány azáltal, hogy valamely szervezetet a többivel szemben előnyben részesít vagy hátrányos helyzetbe hoz, közvetlenül vagy közvetett módon befolyásolhatja a munkavállalók arra irányuló döntését, hogy mely szervezethez kívánnak tartozni, mivel a munkavállalók tagadhatatlanul ahhoz a szervezethez akarnak tartozni, amely a leginkább szolgálja érdekeiket, noha „ösztönösen” szakmai, vallási, politikai és egyéb okokból valamely másik szervezethez csatlakoznának. A felek döntési szabadságára vonatkozó jogát a 87. sz. Egyezményben állapították meg kifejezetten.

...

340. A kormány, amennyiben valamely szervezetet másokkal szemben előnyös illetve hátrányos bánásmódban részesít, befolyásolhatja a munkavállalók döntését azon szervezetet illetően, amelyhez csatlakozni kívánnak. Ezen túlmenően valamely – e tekintetben tudatosan fellépő – kormány sérti a 87. sz. Egyezményben megállapított elvet, amely szerint a hatóságoknak tartózkodniuk kell az Egyezményben előírt jogok korlátozására vagy azok jogszerű gyakorlásának akadályozására irányuló bármely beavatkozástól; közvetettebb módon azt az elvet is sérti, amely szerint az ország törvényei vagy azok alkalmazása nem sértheti a szóban forgó Egyezményben előírt biztosítékokat. Kíváncsnak tűnik, hogy amennyiben a kormány bizonyos szolgáltatásokat elérhetővé kíván tenni a szakszervezetek számára, e szervezeteknek egyenlő bánásmódban kell részesülniük e tekintetben.

...

341. A Bizottság abban az esetben, amikor egy szakszervezet és a munkaügyi vagy egyéb hatóságok között legalább szoros szakmai kapcsolat állt fenn, hangsúlyozta a szakszervezeti mozgalom függetlenségére vonatkozó 1952. évi állásfoglalás jelentőségét, és arra ösztönözte a kormányt, hogy tartózkodjon bármely szakszervezet iránti részrehajlástól, illetve azzal szembeni megkülönböztetéstől, valamint arra kérte, hogy valamennyi munkavállalói és munkáltatói szervezettel való kapcsolata tekintetében semleges magatartást tanúsítson, egyenlő bánásmódban részesítve azokat.

...

342. A Bizottság egynél több alkalommal vizsgálta azokat az ügyeket, amelyekben arra hivatkoztak, hogy a hatóságok olyan magatartást tanúsítottak, amely által előnyben részesítettek egy vagy több szakszervezetet vagy hátrányos megkülönböztetést alkalmaztak azokkal szemben:

(1) ...

(2) a támogatások egyenlőtlen elosztása a szakszervezetek között ...

(3) ...

Ezen vagy egyéb módszerek alkalmazásával történő megkülönböztetés a munkavállalók szakszervezeti tagsága befolyásolásának informális módja lehet. Ennek bizonyítása ennél fogva olykor igencsak nehéz. Ennek ellenére a megkülönböztetésnek bármely ilyen jellegű formája veszélyezteti a munkavállaló – a 87. sz. Egyezmény 2. cikkében meghatározott – az általa választott szervezetek alapítására és az azokhoz való csatlakozásra vonatkozó jogát.”

25. A *Digest* 8. fejezetében szerepelnek a szakszervezetek állami finanszírozására és ellenőrzésére vonatkozó következő elvek (a *Digest*-ben szereplő valamennyi bekezdés utáni hivatkozások kihagyásával):

„466. A munkavállalók maguk választotta szervezetek alapításához, és e szervezetek alapszabályainak és belső szabályainak megfogalmazásához, valamint az ügyintézés és tevékenységeik megszervezéséhez való joga pénzügyi függetlenséget feltételez. Az efféle függetlenség azt feltételezi, hogy a munkavállalói szervezetek finanszírozása során a hatóságok nem rendelkeznek diszkrecionális jogkörrel a szervezeteket illetően.

...

467. Tekintettel a szakszervezeti mozgalom finanszírozási rendszereire, amely a szakszervezeteket pénzügyileg függővé tette valamely hatóságtól, a Bizottság úgy vélte, hogy az állami ellenőrzés bármely formája összeegyeztethetetlen az egyesülési szabadság elveivel, és azt meg kell szüntetni, mivel az engedélyezi a szakszervezetek pénzügyi irányításába való hatósági beavatkozást.

...

470. Valamely rendszer, amely a munkavállalókat arra kötelezi, hogy állami szervezeteknek hozzájárulást fizessenek, amelyek cserébe finanszírozzák a szakszervezeteket, komoly fenyegetést jelent e szervezetek függetlenségére nézve.

...

473. A szakszervezetek és munkáltatói szervezetek finanszírozását – azon belül a saját és a szövetségek és szövetkezők költségvetését – érintő kérdésekre a szervezetek, szövetségek és szövetkezők szabályzatai irányadók, és ennél fogva a hozzájárulásokat előíró alkotmányos vagy jogi rendelkezések összeegyeztethetetlenek az egyesülési szabadság elveivel.”

A JOG

I. AZ EGYEZMÉNY 11. CIKKÉNEK ÁLLÍTÓLAGOS MEGSÉRTÉSE

26. A kérelmező az ipari adó törvény által előírt fizetésére irányuló kötelezettséget panaszolta, amely az Egyezmény 11. Cikke szerinti

egyesülési szabadsághoz való jogát sértette, és amelynek releváns részei a következőket írják elő:

„1. Mindenkinnek joga van a békés célú gyülekezés szabadságához és a másokkal való egyesülés szabadságához, beleértve érdekei védelmében a szakszervezetek alapítását és az azokhoz való csatlakozásnak a jogát.

2. E jogok gyakorlását csak a törvényben meghatározott, olyan korlátozásoknak lehet alávetni, amelyek egy demokratikus társadalomban ... a közegészség, az erkölcsök, illetőleg mások jogai és szabadságai védelme érdekében szükségesek. ...”

Ezen túlmenően a kérelmező az Egyezmény 9. (gondolat-, lelkiismeret- és vallásszabadsághoz való jog) és 10. Cikkére (a véleménynyilvánítás szabadságához való jog) hivatkozott.

27. A Kormány vitatta ezt az állítást.

28. A Bíróság úgy véli, hogy a kérelem e részének vizsgálata leginkább az Egyezmény 9. és 10. Cikkének tükrében értelmezett 11. Cikke szerint megfelelő.

A. A 11. Cikk által biztosított jogba való beavatkozás fennállása

1. A felek előadásai

a) A kérelmező

29. A kérelmező álláspontja szerint az egyesülési szabadsághoz való jog „negatív” aspektusát azonos feltételek mellett kell megvizsgálni mint annak „pozitív” aspektusát. Bármely egyéb következtetés ésszerűtlen lenne, és az egyesülési szabadság elvét sértené. Megfelelő ennél fogva a Bíróság megállapítása, amely szerint bizonyos szakszervezethez való csatlakozás kényszere és a szakszervezet tevékenységeinek az egyesülési szabadsághoz való jog negatív aspektusával ellentétes finanszírozása „a 11. Cikkben biztosított egyesülési szabadság lényegét sérti” (a következő ítéletekre hivatkozva: *Young, James and Webster v. the United Kingdom*, 1981. augusztus 13., 55. §, Series A no. 44, és *Sørensen and Rasmussen v. Denmark* [GC], nos. 52562/99 és 52620/99, 54. §, ECHR 2006-I).

30. A kérelmező vitatta a kormány állítását, amely szerint a jelen ügyben egy adóról és nem egy tagsági díjról van szó, és ennél fogva az egyesülési szabadsághoz való jog negatív aspektusát nem sértették. Míg a kormány elismerte, hogy valamely adó egy az állam részére kötelezően fizetendő összeg, amelyet az államnak az általa meghozott közérdekű döntésekkel összhangban kell felhasználnia, figyelmen kívül hagyta azt, hogy az ipari adó nem rendelkezik e jellemzőkkel, hanem az az állam nevében az FII részére beszedett fizetés. Az FII a kérelmező és – a törvény alapján az FII finanszírozásához való hozzájárulásra kényszerült – egyéb személyek álláspontját figyelmen kívül hagyva saját irányvonalai és álláspontja szerint

döntött az ily módon felhalmozódott alapok elköltéséről. Különösen a Legfelsőbb Bíróság eltérő véleményt képviselő tagjának véleményében meghatározott okok miatt, a kérelmező az adó kötelező jellegű fizetése révén arra kényszerült, hogy az FII tagjává váljon és/vagy az FII tagjaihoz csatlakozzon. Az ipari adó kötelező jellegének dacára és annak ellenére, hogy az FII tagjainak tagsági díjából ezen összeget le lehetett vonni, az FII fenntartotta annak jogát, hogy a kérelmezőtől és más hozzá hasonló személyektől a tagságot megtagadja.

31. A kérelmező előadta továbbá, hogy az ipari adó fizetésére irányuló vitatott kötelezettség hátrányosan érintette az egyesülési szabadsághoz való pozitív jogát. A 11. Cikk (2) bekezdése védi a másokkal való egyesülés szabadságához való jogot, többek között a csoport tagjai közös érdekei támogatásának céljából történő kollektív gazdasági szervezet vagy egyesület alapításához és az azokhoz történő csatlakozáshoz való jogot. Az ipari adó kivetése csökkentette a kérelmező és mások rendelkezésére álló forrásokat a saját álláspontjukat és érdekeiket támogató egyesületek alapításának és finanszírozásának tekintetében. Beavatkozás történt mindenesetre a kérelmező – és mások – azon pozitív jogába, hogy önkéntesen egyesüljenek másokkal közös érdekeik és álláspontjaik támogatása céljából. E tekintetben a kérelmező az ILO Igazgatótanácsa Egyesülési Szabadság Bizottságának *Digest of decisions and principles* c. kiadványának 339–342. bekezdéseire hivatkozott (lásd a fenti 23. és 24. pontot). Bármely e bekezdésekben hivatkozott ilyen jellegű megkülönböztetés – többek között valamely szervezettel kapcsolatos másokhoz képest előnyös vagy hátrányos bánásmód – veszélyezteti a személyek saját döntésük alapján választott szervezet alapításához és az ahhoz való csatlakozáshoz való jogát.

32. A kérelmező álláspontja szerint egyértelmű, hogy az FII-t mint magánszervezetet egyéb magánszervezetekhez képest előnyben részesítették. Az ipari adó az FII tevékenységeinek finanszírozása céljából kivetett adó. Sem az MBA, sem bármely más magánszervezet nem részesült az adó által biztosított előnyökből.

33. A kérelmező azzal érvelt, hogy a 9. Cikkben szereplő gondolatszabadság és a 10. Cikkben szereplő véleménynyilvánítás szabadsága magában foglalja a döntés szabadságát is. Ez arra utal, hogy valamely személy szabadon dönthet arról, hogy mások politikai nézeteik támogatása és közzététele során felmerült kiadásaihoz hozzájárul-e, valamint társul-e olyan személyekkel, akiknek nézeteivel nem ért egyet, vagy akiknek céljait kifogásolja. Ennélfogva valamely személy egy egyesület részére történő díjfizetésre – ezen egyesület politikájával, tevékenységeivel és nézeteivel szembeni kifogása ellenére –, valamint ezen egyesület nézeteinek támogatása és közzététele kapcsán felmerült kiadásaihoz történő hozzájárulásra való kötelezése beavatkozásnak minősül valamely személy 11. Cikkben foglalt jogaiba.

b) A kormány

34. A kormány vitatta a kérelmező az Egyezmény 11. Cikkében előírt egyesülési jogának bármely korlátozását mind a szakszervezetek alapításához, mind az azokhoz való csatlakozáshoz vagy nem csatlakozáshoz való jogot tekintve. A kérelmező nem volt az FII tagja, és semmilyen módon nem kényszerítették arra, hogy a szervezet tagjává váljon. A kérelmező – egy 300 000 fős népességű országban – csupán egy volt azon 10 000 személy közül, akik kötelesek voltak az ipari adót fizetni. Az ipari adó összege felettébb alacsony, az üzleti forgalom 0,08%-a. Nem tagsági díj, hanem törvényben, méghozzá az 1993. évi törvényben meghatározott célra, jelesül az izlandi ipar és ipari fejlődés előmozdítására kivetett adó. Más adókhoz hasonlóan ezt a díjat is az állam szedte be. A törvénnyel összhangban az alapokat az FII részére utalták, amely köteles volt azt a meghatározott célokra felhasználni. Hangsúlyozni kell, hogy noha az FII nem kormányzati szervezet, egyértelmű és törvényben előírt feladatot ruháztak rá, jelesül azt, hogy az ipari adót az egész ipar javára kell felhasználnia. Ide tartozik a kérelmező is egyéni vállalkozóként.

35. Jóllehet az FII főként tagjai érdekeit szolgálta, működése során gondoskodott arról, hogy külön adatokat vezessenek arról, hogy az ipari adót egyrészt a Szövetség konkrét érdekei, másrészt az egész ipari ágazat közös és általános érdekeinek szolgálata céljából milyen módon használták fel. Az ipari adóból származó bevételek FII általi felhasználását törvényi feltételek kötik, és hatékony állami ellenőrzés alá van vetve. E területen a felügyelet gyakorlása az átláthatóság követelményeinek teljes mértékben megfelelő módon történt a kérelmezőhöz hasonló személyek tekintetében, akik anélkül, hogy tagok lennének vagy egyéb módon csatlakoztak volna a Szövetséghez, fizették a díjat az FII részére. E tekintetben a jelen ügy eltért az *Evaldsson and Others v. Sweden* ügytől (no. 75252/01, 2007. február 13.). Nem befolyásolta a kérelmező álláspontját az a tény, hogy az FII az ipari adót fizető tagjainak kedvezményes tagsági díjat biztosított. Az FII-nek nem kormányzati szervezetként jogában állt döntenie arról, hogy a tagsági díjaira mely rendelkezések vonatkoznak, és ekként a 11. Cikk értelmében valójában védelmet élvezett az állami beavatkozással szemben.

36. A kormány hangsúlyozta, hogy az ipari adó kivetése alapvetően eltért az ILO által, a *Digest of decisions and principles* c. kiadványában a „Bizonyos szervezetek iránti részrehajlás vagy azokkal szembeni megkülönböztetés” alcím alatt meghatározott helyzettől (lásd a fenti 24. pontot). Az FII részére átutalt adóbevételekre nem lehet úgy tekinteni, mintha azok az állami támogatás valamely formáját képeznék, amelyet egyenlőtlenül osztanak ki egy bizonyos munkáltatói szövetségnek. Az említett adóbevételek épp ellenkezőleg, az FII hivatalos kötelezettsége – jelesül az izlandi ipar és az ipari fejlődés előmozdítása – költségeinek fedezésére irányultak. Annak oka, hogy egyéb munkáltatói szövetségek nem részesültek az ipari adóból származó bevételektől pusztán az, hogy más

szövetségre nem róttak efféle kötelezettségeket. Az FII és a hagyományos munkáltatói szövetségek közötti az ILO Bizottsága által képviselt álláspont értelmében vett megkülönböztetés ennek megfelelően nem áll fenn.

37. A kormány véleménye szerint, alapvető különbség van a jelen ügyben felmerült körülmények és az egyesülési szabadság *negatív* aspektusára vonatkozó korábbi bírósági ítéletekben szereplő körülmények között, jelesül a *Young, James and Webster*, fent hivatkozva; *Sigurður A. Sigurjónsson v. Iceland* (1993. június 30., Series A no. 264); és *Sørensen and Rasmussen* ügyekben hozott ítéletekben, fent hivatkozva. A hivatkozott ügyektől eltérően a szóban forgó ügyben az ipari adó fizetésének kérelmező általi megtagadása nem eredményezte volna munkaviszonyának megszüntetését vagy megélhetési forrásának elvesztését, valamint egyáltalán nem befolyásolta volna azokat. Kizárólag egy adóról, és nem egy tagsági díjról volt szó.

38. Amennyiben a kérelmező nem fizette volna ki az ipari adót, az sem munkajogi, sem büntetőjogi szempontból nem járt volna személyes következményekkel a kérelmezőre nézve, vagy nem kellett volna üzleti tevékenységét megszüntetnie az általános forgalmi adó beszedésére vonatkozó különleges szabályok szerint. Bármely adóhiány az adóhatóságok által alkalmazott rendes beszedési intézkedések hatálya alá tartozott volna, ide tartozik a kérelmező vagyontárgyainak behajtása és végrehajtás alá vonása (90/1989. sz. végrehajtási cselekményekről szóló törvény), és e vagyontárgyak aukción történő kötelező eladása (90/1991. sz. törvény). Ennélfogva amennyiben a kérelmező megtagadta volna az ipari adó fizetését, annak kizárólagos következménye a pénzügyi nyomás az adókra rendes esetben is vonatkozó formája lett volna. A kérelmező tevékenységére kivetett adó mindenesetre igencsak alacsony (0,08%), a 2004-es év tekintetében mindössze 66 EUR értékű. Egy ilyen csekély összeg nem jelenthet pénzügyi terhet a kérelmező számára, és e tekintetben különbözik a jelen ügy az *Evaldsson and Others* ügytől (fent hivatkozva).

39. A kormány továbbá vitatta a kérelmezőnek az Egyezmény 9. és 10. Cikkére vonatkozó állításait. Az FII-nek nem voltak semmiféle politikai célkitűzései semelyik politikai párt működésével és az általa képviselt szakpolitikával kapcsolatban. Nem nyilvánította ki támogatását semelyik konkrét politikai pártra vonatkozólag, vagy nem vállalt – sem közvetlen sem közvetett módon – párttagságot, például finanszírozás révén. A kormány ennélfogva határozottan elutasítja a kérelmező megalapozatlan állítását, amely szerint az FII politikai tevékenységekben vett részt. Az FII elkerülhetetlenül részt vett olykor nyilvános vitákban, amelyek során az ipari érdekekre valamint arra összpontosítottak, hogy az ágazat tekintetében milyen módon lehet a leginkább biztosítani a megfelelő működési környezetet. Ez azonban független volt az éppen hatalmon lévő politikai párttól vagy pártoktól. E tekintetben is eltért a kérelmező helyzete a *Young, James and Webster* és *Sørensen and Rasmussen* ügyben felmerült

körülményektől, amely ügyekben a szakszervezetek, amelyekhez való csatlakozás kötelezőnek minősült, és bizonyos politikai pártok között egyértelmű és nyilvánosan vállalt kapcsolat volt.

40. Ezen túlmenően a kérelmező ügyének körülményeit nem lehet összehasonlítani a *Chassagnou and Others v. France* ügy körülményeivel sem ([GC], nos. 25088/94, 28331/95 és 28443/95, ECHR 1999-III). Az FII mint az egész izlandi ipari ágazat legjelentősebb fóruma értékelt valamint kifejezésre juttatott valamely véleményt arra vonatkozóan, hogy az Európai Unió milyen módon szolgálja az ipar átfogó érdekeit, és az Európai Unió tagállamaiban milyen módon biztosítanak az ipar részére bizonyos működési feltételeket, összehasonlítva azt az izlandi helyzettel. Ez azonban nem járt egy bizonyos olyan politikai álláspont vagy meggyőződés elfogadásával, amelyet a kérelmező szerint ő maga is kénytelen volt elfogadni, noha az nem állt szándékában. Az FII különböző vállalatok és munkáltatók igen széles csoportját képviselte számos ipari ágazaton belül, legfőbb irányelve pedig az ipar érdekeit szolgáló tevékenység, és nem valamely politikai párt vagy pártok által képviselt politika támogatása vagy politikai tevékenységben való részvétel volt.

41. A fentiek tükrében a kormány előadta, hogy a kérelmező ügyében nem áll fenn a 11. Cikkben biztosított jogok lényegét sértő kényszer bármely formája. A Bíróság ítélezési gyakorlatából sem következik, hogy az egyesülési szabadsághoz való jog „negatív” aspektusát azonos feltételek mellett kell megvizsgálni mint annak „pozitív” aspektusát.

42. A tekintetben, hogy az adó fizetésére irányuló kötelezettség bármely következménnyel járt-e a kérelmező pozitív egyesülési szabadságára nézve, megállapították, hogy annak nem volt hatása azon jogára, hogy saját döntése alapján csatlakozzon valamely szervezethez vagy egyesülethez. Az MBA-t, amelynek a kérelmező tagja volt, az FII-hez csatlakozott Izlandi Munkáltatók Szövetsége által tárgyalt kollektív szerződések nem kötelezték. A kérelmező tárgyaláshoz való szabadsága tehát nem volt veszélyeztetve. Az MBA beavatkozás nélkül fel tudott lépni tagjai egyéni érdekeinek előmozdítása érdekében, valamint tagjai által fizetett tagsági díjakat ezen célokra tudta fordítani. Megalapozatlan volt a kérelmező azon állítása, amely szerint az FII tevékenységei érdekeivel vagy meggyőződéseivel ellentétesek voltak. Az MBA és az FII egyaránt munkáltatói szövetségek, a kérelmező e tekintetben pedig nem mutatott rá semmiféle olyan érdekre, amely ütközött volna az FII által képviselt érdekekkel. Épp ellenkezőleg, egyéb ipari vállalatokhoz hasonlóan az építővállalatok érdekei teljes mértékben megegyeztek az FII által támogatott érdekekkel. Az FII izlandi ipart támogató tevékenységei a kérelmező előnyére is szolgáltak.

43. Az FII ugyan részt vett az izlandi ipar működési feltételeiről – többek között az esetleges európai uniós tagság előnyeiről – szóló nyilvános vitákban, a kérelmező továbbra is szabadon dönthetett arról, hogy az FII

vagy a saját álláspontját képviseli és fogadja el, ahogyan azt az MBA is tette.

44. A fenti megfontolásokra hivatkozva, a kormány a Bíróságot annak megállapítására kérte, hogy a kérelmezőnek az Egyezmény 11. Cikke szerinti jogaiba nem avatkoztak bele.

2. A Bíróság értékelése

45. A Bíróság ismételten hangsúlyozza, hogy a szakszervezetek alapításához és az azokhoz való csatlakozáshoz való jog az egyesülési szabadság egyedi aspektusai, és a szabadság fogalma – annak gyakorlását tekintve – egy bizonyos mértékű döntési szabadságot is magában foglal (lásd *Young, James and Webster*, fent hivatkozva, 52. §). Ennek megfelelően az Egyezmény 11. Cikkét úgy kell értelmezni, hogy az az egyesülési jog negatív aspektusát, azaz valamely egyesülethez való csatlakozás megtagadásának jogát is magában foglalja (lásd *Sigurður A. Sigurjónsson*, fent hivatkozva, 35. §). Valamely személy arra való kötelezése, hogy konkrét szakszervezethez csatlakozzon, nem feltétlenül ütközik az Egyezménybe, az egy olyan kényszer azonban, amely – a jelen ügy tekintetében – az egyesülési szabadság lényegét érinti, és ezáltal a szóban forgó szabadságot sérti (lásd *Gustafsson v. Sweden*, 1996. április 25., 45. §, *Reports of Judgments and Decisions* 1996-II; és *Young, James and Webster*, 55. §; *Sigurður A. Sigurjónsson*, 36. §; és *Sørensen and Rasmussen*, 54. §; valamennyi fent hivatkozva).

46. Ezen túlmenően tekintettel kell lenni ebben az összefüggésben arra is, hogy az Egyezmény 9. és 10. Cikkében biztosított személyes véleménynyilvánítás védelme az egyesülési szabadság biztosításának egyik célja, és ezt a védelmet kizárólag az egyesülési szabadsághoz való pozitív és negatív jog biztosításával lehet hatékonyan biztosítani (lásd *Chassagnou and Others*, 103. §; *Young, James and Webster*, 57. §; *Sigurður A. Sigurjónsson*, 37. §; és *Sørensen and Rasmussen*, 54. §, valamennyi fent hivatkozva).

E tekintetben a személyes autonómia fogalma egy olyan fontos elv, amely az Egyezmény garanciái értelmezésének alapjául szolgál. E fogalmat ennél fogva valamely magánszemély – hallgatólágosan a 11. Cikkben foglalt – döntési szabadságának létfontosságú alkotórészeként, valamint e rendelkezés negatív aspektusa jelentőségének megerősítéseként kell értelmezni (lásd *Sørensen and Rasmussen*, uo.).

47. A jelen ügyben a kérelmezőnek az építőiparban tevékenykedő, MBA tagsággal rendelkező munkáltatóként az 1993. évi törvény szerint törvényi kötelezettsége volt az ipari adó FII részére történő fizetése, amelynek Szövetségnek nem volt a tagja és amelyhez az MBA sem tartozott. Először is a kérelmező által előadott, a kormány által azonban vitatott kérdés tekintetében kell határozatot hozni, amely arra irányul, hogy e kötelezettség egyenértékű volt-e az egyesülési szabadság negatív aspektusát – jelesen a

Bíróság ítélezési gyakorlatának értelmezése szerint valamely szakmai szervezettől való „távolmaradás” szabadságát – hátrányosan érintő kötelező tagsággal.

48. A Bíróság azt az észrevételt teszi, hogy a jelen ügy körülményei eltérnek a korábban vizsgált ügyek körülményeitől, méghozzá a tekintetben, hogy sem a kérelmezőt, sem az MBA-t, amelyhez a kérelmező tartozott, nem kényszerítették arra, hogy „csatlakozzanak” az FII-hez, azaz a Szövetség tagjaivá váljanak. Mindemellett, noha a kérelmezőre vonatkozó kötelezettség nem foglalt magában formális tagsági jogviszonyt, az az FII alapjaihoz való pénzügyi hozzájárulás által valamely egyesülethez való csatlakozáshoz hasonlítható (lásd *Sørensen and Rasmussen*, fent hivatkozva, 63. §). E kettő közös vonása megerősítésének minősül az a tény is, hogy az FII ipari adót fizető tagjai jogosultak voltak a tagsági díjuk ipari adó értékével megegyező mértékben történő csökkentésére.

49. Igaz, hogy valamely egyesületi tagsági díjjal ellentétben az ipari adót nem közvetlenül az FII részére fizették, hanem – közvetett módon – az államkincstáron keresztül, amely a beszédési költségek levonása után az összegeket az FII részére utalta, ahol az összegeket a tagsági díjaktól függetlenül vették nyilvántartásba. Az ipari adó jellemzői noha e tekintetben hasonlíthatnak valamely célzott adó jellemzőire, az azonban egy egyedi jellegű, meghatározott személyek csoportjára kivetett, és valamely magánjogi egyesület számára kifizetett, a hatóságok jelentős részvétele és ellenőrzése nélkül a felhasználására bocsátott adó.

50. Igaz továbbá az is – ahogyan a kormány rá is mutatott –, hogy a kérelmező által fizetendő – a forgalom 0,08%-os jogszabályi mértéke alapján számított – éves összeg viszonylag csekély, és a díj fizetésére irányuló törvényi kötelezettség teljesítésének elmulasztása csupán polgári jogi vagy közigazgatási jogi szankciókkal járna – többek között a kérelmező vagyontárgyainak végrehajtás alá vonásából és eladásából származó összegek behajtásával. E tekintetben a kérelmezőre vonatkozó kényszer mértéke sokkal kevésbé jelentős, mint egyéb a Bíróság által vizsgált ügyekben, amelyekben a kérelmező általi valamely szakszervezethez való csatlakozás megtagadása munkaviszonyának megszűnéséhez vagy működési engedélyének, és ezáltal megélhetési forrásának elvesztéséhez vezetett (lásd például *Young, James and Webster*, fent hivatkozva, 55 §; *Sigurður A. Sigurjónsson*, fent hivatkozva, 36–37. §). A Bíróság ugyanakkor megállapítja, hogy valamely szakszervezethez való csatlakozásra irányuló követelmény teljesítése megtagadásának jóval kevésbé súlyos következményeiről is megállapították már, hogy sérthetik az Egyezmény 11. Cikkében védett egyesülési szabadsághoz való joggal járó döntési szabadság és személyes autonómia lényegét (lásd például *Sørensen and Rasmussen*, fent hivatkozva, 61. §).

51. Ennek ellenére a jelen ügyben a kérelmezőt törvény kötelezte arra, hogy pénzügyi támogatást nyújtson valamely magánjogi szervezetnek,

amelyet nem maga választott. E szervezet továbbá olyan irányvonalat támogatott – jelesül az Európai Unióhoz való csatlakozást –, amelyet a kérelmező politikai nézeteivel és érdekeivel alapvetően ellentétesnek minősített. A 11. Cikk szerinti panaszát ennél fogva a 9. és 10. Cikknek tükrében kell mérlegelni, mivel a személyes vélemény védelme is a 11. Cikk által biztosított egyesülési szabadság céljai közé tartozik (lásd *Sørensen and Rasmussen*, fent hivatkozva; *Sigurður A. Sigurjónsson*, fent hivatkozva, 37. §; és *Young, James and Webster*, fent hivatkozva, 57. §).

52. A Bíróság továbbá megjegyzi, hogy noha a szóban forgó éves hozzájárulás az egyén szempontjából esetlegesen csekélynek minősül, az ipari adó rendszerének szisztematikus, átfogó és folyamatos jellegénél fogva mégis jelentős. Több mint 1100 taggal rendelkező szervezetnek díjat fizető, és annak alapjainak nagy részét képező, nem kevesebb mint 10 000 személyt magában foglaló rendszerről van szó, amelyet egy egyedüli fogadó szervezethez, az FII-hez befolyó nagyarányú finanszírozás hoz létre. Egyetlen egyéb szervezet – többek között az MBA, amelynek a kérelmező is tagja volt – sem részesült az ipari adóból származó alapokból. Az FII tagjaitól eltérően, egyéb szervezetek tagjai a kérelmezőhöz hasonlóan nem voltak olyan helyzetben, hogy az adott szervezeteknek fizetett tagsági díjaikat az ipari adóval megegyező összeggel csökkentsék. A kormány azon érve ellenére, hogy az alapokat az egész izlandi ipar előmozdítására és fejlesztésére használták fel, kétségtelen, hogy az FII-t és tagjait előnyösebb bánásmódban részesítették, mint például az MBA-t és tagjait, beleértve a kérelmezőt is.

53. Ezzel összefüggésben a Bíróság a Szociális Jogok Európai Bizottságának (az Európai Szociális Karta 5. cikkével kapcsolatos) valamint az ILO Igazgatótanácsa Egyesülési Szabadság Bizottságának (az egyesülési és a szervezkedési jogra vonatkozó 87. sz. egyezményrel kapcsolatos) konklúzióira is tekintettel van, amelyekből kiderül, hogy egy szakszervezet részére történő díjfizetésre irányuló kötelezettség valamely nem szakszervezeti tagra történő előírása, valamint egy adott szakszervezet iránti részrehajlással illetve az azzal szembeni megkülönböztetéssel járó kormány általi intézkedések bizonyos körülmények között a szervezkedési joggal és a saját döntés alapján választott szervezethez való csatlakozás jogával összeegyeztethetetlenek (lásd a fenti 22–24. pontot).

54. Összegezve tehát, a Bíróság megállapítja, hogy a kérelmezőre rótt ipari adó fizetésére irányuló kötelezettség ütközik a szakszervezeti tag kérelmező döntési szabadságával szakmai érdekeinek érvényesítése során, és a kérelmező a 11. Cikk (1) bekezdésében védett egyesülési szabadsághoz való jogába való beavatkozásnak minősül.

B. A beavatkozás 11. Cikk (2) bekezdése szerinti indokoltságáról

1. A felek előadásai

a) A kérelmező

55. A kérelmező elfogadta, hogy az ipari adó fizetésére irányuló követelmény „törvényben volt meghatározva”, vitatta azonban a kormány arra vonatkozó állítását, hogy a beavatkozás az egyesülési szabadsághoz való jogába jogszerű célt szolgált.

56. Az ipari adó a kérelmezőhöz hasonlóan tagsági viszonyban nem állókra történő kivetése nem minősülhet szükségesnek az Egyezmény 11. Cikkének (2) bekezdésének alkalmazásában, amely Cikket a 9. és 10. Cikk tükrében kell értelmezni. Nem volt sürgető és arányos indok a kérelmező az egyesülési, gondolat-, és véleménynyilvánítás szabadságához való (negatív) jogába – az FII-nek történő díjfizetések általi FII tagságra és/vagy az FII-hez való csatlakozásra való kötelezés révén – történő beavatkozásra. E díjakat az FII részben arra használta fel, hogy finanszírozza politikai nézetei előmozdításának és közzétételének költségeit, amely politikai nézetek ellentétesek a kérelmező és a hozzá hasonló nézeteivel, akik az FII tevékenységeiben való jelentős mértékű részvételre kényszerültek a kötelező jellegű díjfizetés révén, amely érdekeikkel és a nemzeti érdekekkel is ellentétesnek minősül. A izlandi hatóságok nem tudták bizonyítani, hogy az – FII által képviselt – izlandi ipar érdekeinek előmozdítására nem volt egyéb lehetőség, mint a kérelmező (és mások) arra való kötelezése, hogy adót fizessenek, és ezáltal hozzájáruljanak a kérelmező (és mások) álláspontjával ellentétes politikai álláspontok támogatásával és közzétételével kapcsolatban felmerült költségekhez. E tekintetben a kérelmező a Bíróság *Evaldsson and Others* ügyben hozott ítéletére hivatkozott (fent hivatkozva).

57. A kérelmező hangsúlyozta továbbá, hogy az FII az ipari adóból származó alapok elköltéséről a hatóságok részvétele nélkül határozott. Amint azt a kormány megerősítette a 2000. február 15-i levelében (a Legfelsőbb Bíróság eltérő véleményt képviselő tagja véleményének „II” pontja alatt idézve), az FII korlátlan hatáskörrel rendelkezett az ipari adó elosztásával kapcsolatos döntés tekintetében, és az Ipari Minisztérium ebbe beavatkozni nem tudott.

58. Ráadásul vitathatatlan volt, hogy az FII részt vett – Izland európai uniós tagsága melletti kampányoláshoz hasonló – politikai tevékenységekben.

59. A kormány álláspontját az sem támogatta, hogy az ipari adó fizetésének kényszerítésére irányuló végrehajtási intézkedéseket az állam hajtotta végre és nem az FII. Éppen ellenkezőleg, a kérelmező ügyét támogatta, hogy míg az ipari adót az állam vonta végrehajtás alá és szedte

be, azt az FII – miután átutalták neki – saját mérlegelése szerint költötte el, állami felügyelet nélkül.

60. A kormány állításával ellentétben az ipari adót nem a közérdek vagy az általános érdek javára, hanem egy magánszervezet, az FII érdekében vetették ki.

61. Míg a kormány a Bíróság *Evaldsson and Others* (fent hivatkozva) ügyben hozott ítéletére hivatkozással kívánta álláspontját támogatni, a határozat voltaképpen a kérelmező álláspontját támogatta inkább. Míg a kifogásolt fizetési kötelezettséget az *Evaldsson and Others* ügyben valamely kollektív munkaszerződés szerint írták elő, a jelen ügyben szereplő kifogásolt kötelezettséget törvény írta elő, amelyből az következik, hogy a korábbi ügyben elfogadott álláspont a jelen ügyben még inkább alkalmazható. Ezen túlmenően hasonlóan az *Evaldsson and Others* ügyben szereplő helyzethez, a nyomon követési tevékenységek valamint az alapok FII általi kiadása tekintetében a tájékoztatás és az átláthatóság hiánya állt fenn.

62. Ezenkívül – a korábbi ügghöz hasonlóan – a kérelmezőnek akarata ellenére kellett díjat fizetnie egy olyan szervezetnek, amelynek politikai programját nem támogatta. A korábbi ügy kérelmezőitől eltérően azonban a kérelmező a jelen ügyben fizetett díjakért nem kapott semmiféle ellenszolgáltatást.

63. A fentiek tükrében nem állapítható meg, hogy az izlandi hatóságok megtalálták az egymással szemben álló érdekek „igazságos egyensúlyát”.

b) A kormány

64. Abban az esetben, ha a Bíróságnak a fenti érvek ellenére megállapítja, hogy a kérelmező a 11. Cikk (1) bekezdésében védett egyesülési szabadsághoz való jogába beavatkoztak, a kormány úgy érvel, hogy a beavatkozás a (2) bekezdésben meghatározott feltételeket teljesíti. Az ipari adót egyértelműen törvény írta elő, és „mások jogai és szabadsága védelmének” jogszerű célját szolgálta. Meg kell jegyezni ugyanakkor, hogy az ipari adó azáltal, hogy az izlandi gazdaság egyik legjelentősebb ágazata előmozdításának célját szolgálta, fontos közérdekű célokat is szolgált.

65. A beavatkozás szükségességét tekintve a kormány hangsúlyozta, hogy a jogalkotó úgy vélte, hogy az izlandi ipar előmozdításának célkitűzését leginkább úgy lehet elérni, ha ezt a feladatot az állami felügyelet alatt álló FII-re bízta, valamint az ipari adóból származó alapokat egyetlen szervezetnek osztja ki, ahelyett hogy több kisebb között osztaná szét. Az FII olyan ernyőszervezet, amely az említett célkitűzés a kormánnyal együttműködésben történő elérése érdekében valamennyi ipari ágazatban tevékenykedő számos vállalatot, magánszemélyt és egyesületet felölel. Az FII befolyást gyakorolva a kormányra, a pénzügyre, az állami szervekre és az ipari tevékenységekben részt vevő egyéb felekre, valamennyi ipari ágazat érdekeit védi Izlandon és külföldön egyaránt.

Ennek célja pedig az olyan munkakörnyezet biztosítása az izlandi vállalatok számára, amely lehetővé teszi, hogy akadályoztatás nélkül és nyereséges módon versenyképessé váljanak a belföldi és külföldi piacokon egyaránt.

66. Tekintettel a fent meghatározott arra vonatkozó különféle érvekre, hogy a kérelmező egyesülési szabadsághoz való jogába beavatkozás nem történt (lásd a fenti 34. és 44. pontot), a kormány mindenesetre előadta, hogy az ipari adó nem képezett a kérelmező jogába való aránytalan beavatkozást. Az ipari adó semmi esetre sem jelentett súlyos terhet a kérelmező számára, csupán forgalmának minimális részét képezte. Az ügy e tekintetben eltér az *Evaldsson and Others* ügytől (fent hivatkozva).

67. Az ipari adóról szóló törvény 3. szakasza szerint a jogalkotó az alapok – a törvényben előírt – közérdekű felhasználása valamint az egész ipari ágazat javára történő fordításának biztosítása céljából a végrehajtó hatalomra bízta a nyomon követést. Ez teljes mértékben átlátható módon történt, és ekként a jelen ügyet e tekintetben is meg kell különböztetni az *Evaldsson and Others* ügytől (fent hivatkozva). Ráadásul, mivel a szóban forgó bevételek állami alapok voltak, a számvevőszéki hivatal teljes körű felhatalmazással rendelkezett az FII működéseinek és beszámolóinak vizsgálatát illetően.

68. A kormány ezen túlmenően előadta, hogy a Szociális Jogok Európai Bizottsága a szóban forgó szakszervezethez nem tartozók béreiből levont bérellenőrzési díjra vonatkozó *Confederation of Swedish Enterprise v. Sweden* ügy 2003. május 15-i határozatában az Európai Szociális Karta 5. cikkét oly módon értelmezte, hogy az a jelen ügyben kizárólag a kormány álláspontját támogatja. A hivatkozott ügyből négy jelentős pontot lehet kiemelni a jelen ügyre nézve. Először is, valamely díjat törvény is és kollektív szerződés is előírhat, amennyiben az valamennyi munkavállaló jelentős érdekeit hivatott szolgálni az adott szakmai területen. Másodszor felettébb fontos, hogy valamely konkrét szervezet részére történő díjfizetés nem jár automatikusan kötelező tagsággal. Harmadszor, a díjak beszédésével szerzett összegeket olyan célokra kell felhasználni, amelyekre azokat szánták. Negyedszer pedig, a díj mértéke nem lehet aránytalan a szervezet által nyújtott szolgáltatásokhoz képest. A *Confederation of Swedish Enterprise* ügyben meghatározott valamennyi feltétel teljesült a jelen ügyben.

69. Az ipari adó kivetése továbbá alapvetően eltért az ILO „bizonyos szervezetek iránti részrehajlásra vagy azokkal szembeni megkülönböztetésre” vonatkozó *Digest* c. kiadványában leírt helyzetektől. Az FII részére átutalt adóbevételek nem tekinthetők az állami támogatás olyan formájának, amely a támogatás munkáltatói szövetségek közötti egyenlőtlen elosztását eredményezi. A kormány hangsúlyozta, hogy az említett adóbevételek az FII hivatalos kötelezettsége – jelesül az izlandi ipar és az ipari fejlődés előmozdítása – költségeinek fedezésére irányultak. Az izlandi iparban tevékenykedő semelyik egyéb munkáltatói szövetség nem

szerzett hasonló bevételeket annak a vitathatatlan ténynek betudhatóan, hogy egyikük sem rendelkezett hasonló, törvényben előírt kötelezettséggel. Ennek megfelelően a kormány határozottan elutasította, hogy az FII és a hagyományos munkáltatói szövetségek között bármely hátrányos megkülönböztetés történt a nemzetközi munkaügyi normák értelmében.

70. Amennyiben a Bíróság megállapítja, hogy a kifogásolt ipari adóra vonatkozó rendelkezés a 11. Cikkkel összeegyeztethetetlen, az jelentős változást jelentene e rendelkezés hatásának és hatályának értelmezését tekintve. Ezen túlmenően ez olyan messzemenő következményekkel járna, amely aláásná a Szerződő Államok számára az adóbeszedéssel kapcsolatban szükséges cselekvési szabadságot, valamint például a szakmai ágazataik fejlődésének támogatásával és ösztönzésével kapcsolatos politikai célok eléréséhez szükséges módszerek szabad megválasztását.

2. A Bíróság értékelése

71. A Bíróság a következőkben azt vizsgálja, hogy az ipari adó fizetésére irányuló kötelezettség a 11. Cikk (2) bekezdésének első mondatában meghatározott feltételeket teljesíti-e.

72. Vitathatatlan, hogy az első feltétel, jelesül az intézkedés „törvényben meghatározott” jellege teljesül. Az ipari adó fizetésére irányuló kötelezettséget az 1993. évi törvény 1. és 3. szakasza egyértelműen alátámasztja. A Bíróság miközben megjegyezte a Legfelsőbb Bíróság kisebb hányadának ténymegállapítását, amely szerint a kötelezettség összeegyeztethetetlen volt az Alkotmány 74. Cikkének (2) bekezdésével, nem találta indokoltnak megkérdőjelezni a többség ténymegállapítását a tekintetben, hogy az ipari adó megfelel a nemzeti jognak. Elsősorban a hazai hatóságok, jelesül a bíróságok feladata a hazai jog értelmezése és alkalmazása (lásd *Jahn and Others v. Germany* [GC], nos. 46720/99, 72203/01 és 72552/01, 86. §, ECHR 2005-VI; *Wittek v. Germany*, no. 37290/97, 49. §, ECHR 2002-X; *Forrer-Niedenthal v. Germany*, no. 47316/99, 39. §, 2003. február 20.; és *Former King of Greece and Others v. Greece* [GC], no. 25701/94, 82. §, ECHR 2000-XII). A Bíróság ennél fogva meggyőződött arról, hogy a beavatkozást „törvényben határozták meg”.

73. A második feltételt illetően a Bíróság nem ért egyet a kérelmezővel a tekintetben, hogy az ipari adó nem szolgált jogszerű célt. Az 1993. évi törvény 3. szakaszának értelmében az adóból származó bevételeket „az izlandi ipar és ipari fejlesztések előmozdítására kellett felhasználni”. A Bíróság álláspontja szerint az intézkedés „mások jogai és szabadsága védelmének” jogszerű célját szolgálta.

74. A harmadik feltétellel kapcsolatban a Bíróság ismételt hangsúlyozza, hogy valamely demokratikus társadalomban a szükségességi vizsgálat megköveteli annak meghatározását, hogy a panaszolt beavatkozás „kényszerítő társadalmi szükségletnek” felel-e meg, arányos-e az elérni

kívánt jogszerű céllal, valamint a nemzeti hatóságok által annak igazolására megadott indokok relevánsak-e és elegendők-e (lásd például, *United Communist Party of Turkey and Others v. Turkey*, 1998. január 30., 47. §, *Reports* 1998-I).

75. A szakszervezetekkel kapcsolatos szabadságot illetően – tekintettel a munkaerő és a munkáltatók érdekei közötti megfelelő egyensúly megteremtésével szorosan összefüggő társadalmi és politikai kérdések érzékeny jellegére, valamint a nemzeti állami rendszerek között e területen meglévő nagyfokú különbségre – a Szerződő Államok széles mérlegelési mozgásteret élveznek a tekintetben, hogy miként lehet biztosítani a szakszervezetek tagjai szakmai érdekeinek védelmére vonatkozó szabadságát (lásd *Swedish Engine Drivers' Union*, fent hivatkozva, 39. §; *Gustafsson*, fent hivatkozva, 45. §; *Schettini and Others v. Italy* (dec.), no. 29529/95, 2000. november 9.; *Wilson, National Union of Journalists and Others v. the United Kingdom*, nos. 30668/96, 30671/96 és 30678/96, 44. §, ECHR 2002-V; és *Sørensen and Rasmussen*, fent hivatkozva, 58. §).

76. E mérlegelési jogkör azonban nem korlátlan, hanem a Bíróság általi európai felügyelettel jár együtt, a Bíróság feladata pedig jogerős ítéletet hozni arról, hogy valamely korlátozás összeegyeztethető-e a 11. Cikk által védett egyesülési szabadsággal. A Bíróság feladata felügyeletének gyakorlása során nem az, hogy a nemzeti hatóságok helyébe lépjen, hanem hogy a 11. Cikk szerint felülvizsgálja a mérlegelési jogkörük alapján hozott határozataikat a teljes ügy tükrében (lásd *United Communist Party of Turkey and Others*, fent hivatkozva, 47. §).

77. A jelen ügy sajátos körülményeit tekintve a Bíróság figyelmet fordított a kormány érvére, amely szerint az izlandi jogalkotó úgy vélte, hogy az izlandi ipar előmozdításának célkitűzését leginkább úgy lehet elérni, ha ezt a feladatot az állami felügyelet alatt álló FII-re bízva, valamint ha az ipari adóból származó alapokat egyetlen szervezetnek osztja ki, ahelyett hogy több kisebb között osztaná szét. A kormány előadása szerint, az FII egy olyan szövetség, amely e célkitűzés a kormánnyal együttműködésben történő elérése érdekében számos vállalatot, magánszemélyt és valamennyi ipari ágazatot képviselő szervezetet felölel. Az FII befolyást gyakorolva a kormányra, a pénzügyi intézetekre, az állami szervekre és az ipari tevékenységekben részt vevő egyéb felekre, valamennyi ipari ágazat érdekeit védi Izlandon és külföldön egyaránt. Ennek célja pedig az olyan munkakörnyezet biztosítása az izlandi vállalatok számára, amely lehetővé teszi számukra, hogy akadályoztatás nélkül és nyereséges módon versenyképessé váljanak a belföldi és külföldi piacokon egyaránt. A Bíróság elismeri, hogy ezek releváns megfontolások a 11. Cikk (2) bekezdése szerinti szükségességi vizsgálat alkalmazásában.

78. A következő kérdést illetően, amely a megfelelő indokokra vonatkozik, a Bíróság azt az észrevételt teszi, hogy az FII feladatköre és kötelezettségei az ipari adóból származó bevételek felhasználása

tekintetében az 1993. évi törvény 3. szakaszában igen nagy vonalakban és pontatlanul vannak megfogalmazva: „az izlandi ipar és ipari fejlődés előmozdítása céljából”. Igaz ez a 3. szakasz szerinti „a bevétel felhasználásáról szóló jelentés az Ipari Minisztérium részére évente történő kiadására” irányuló kötelezettség tekintetében is. Sem az 1993. évi törvény, sem a Bíróság tudomására hozott egyéb jogi eszköz nem határozott meg – az ipari adó fizetése révén az FII-t pénzügyi támogatásban részesítő – nem szervezeti tagokkal kapcsolatos konkrét kötelezettségeket (vö., többek között, *Evaldsson and Others*, fent hivatkozva, 57. §).

79. Míg az FII Ipari Minisztérium részére készített éves jelentéseiben szerepeltek az FII bevételeiben és kiadásaiban az ipari adóval kapcsolatos részadatok különféle tételek és altételek címén, a Bíróság azt az észrevételt teszi – amint azt a Legfelsőbb Bíróság eltérő véleményt képviselő tagja is megjegyezte –, hogy az FII „nem rendelkezik különálló beszámolókkal arról, hogy működésének egyes tényezőit a tagsági díjakból, a tőkejövedelemből vagy az ipari adóból származó pénzekből finanszírozták-e” (lásd a fenti 19. pont „II” alatt).

80. A Bíróság arról sincs meggyőződve, hogy az FII beszámolási kötelezettsége az Ipari Minisztérium felé az utóbbi számottevő és módszeres felügyeletével járt. A miniszter 2002. február 15-i MBA-nak címzett megjegyzései szerint (a Legfelsőbb Bíróság eltérő véleményt képviselő tagja által idézve a fenti 19. pont „II” alatt), „ahogyan az az ipari adóról szóló törvényből egyértelműen kitűnik, az FII korlátlan hatáskörrel rendelkezik az adó felhasználásáról való döntés tekintetében, és az Ipari Minisztérium nem avatkozhat abba bele, amíg az a törvény keretein belül van”.

81. Ami a jelen ügyben jogvita tárgyát képezi, az az átláthatóság és az elszámolási kötelezettség hiánya a kérelmezőhöz hasonló, tagsággal nem rendelkező személyek felé, akik az ipari adó fizetése révén kötelesek az FII részére pénzügyi támogatást nyújtani (lásd többek között, *Evaldsson and Others*, fent hivatkozva, 63. § és 64. §).

82. Ennek megfelelően a Bíróság megállapítja, hogy nemcsak a releváns nemzeti törvény határozta meg pontatlanul az FII feladatkörét és mulasztotta el a konkrét kötelezettségek meghatározását, hanem az ipari adóból származó bevételek felhasználásával kapcsolatos átláthatóság és elszámolási kötelezettség hiánya is fennállt a kérelmezőhöz hasonló, tagsággal nem rendelkező személyek tekintetében. E körülmények között a Bíróság nincs meggyőződve arról, hogy megfelelő garanciák álltak rendelkezésre az FII számára a tagjai konkrét érdekeinek képviselése tekintetében előnyösebb helyzetet biztosító, valamint a kérelmezőt és a többi tagsággal nem rendelkező személyt a tagokhoz képest hátrányosabb helyzetbe hozó kifogásolt rendelkezéssel szemben.

83. A fenti megfontolásokra tekintettel a Bíróság nem tekinti úgy, hogy az FII pénzügyi támogatására irányuló – a kérelmező véleményével

ellentétes – kötelezettséggel járó egyesülési szabadságra vonatkozó korlátozás megfelelően indokolt és „szükségszerű” volt. A szóban forgó Szerződő Állam hatóságai Izland mérlegelési mozgástere ellenére nem találták meg a kérelmező egyesülési szabadsága és az izlandi ipar előmozdításával és fejlesztésével összefüggő általános érdek közötti megfelelő egyensúlyt.

84. Ennek megfelelően az Egyezmény 11. Cikkét megsértették.

II. AZ ELSŐ KIEGÉSZÍTŐ JEGYZŐKÖNYV 1. CIKKÉNEK ÉS AZ EGYEZMÉNY 14. CIKKÉNEK ÁLLÍTÓLAGOS MEGSÉRTÉSE

85. A kérelmező az Első Kiegészítő Jegyzőkönyv 1. Cikkének megsértéséről is panaszkodott főként a fent összegzett az Egyezmény (9. és 10. Cikk tükrében értelmezett) 11. Cikke szerinti panaszával kapcsolatos érvekre történő hivatkozással. Álláspontja szerint az ipari adó kivetése az Első Kiegészítő Jegyzőkönyv 1. Cikkét sértő „tulajdonától való megfosztásnak” minősül. Elképzelhetetlen volt, hogy az FII részére fizetett „az adózás keretein belül feltüntetett” ipari adóra oly módon tekintsenek, mint amelyet az általános közérdek igazol. Ily módon azokat, akik a kérelmezőhöz hasonlóan fizették ezt az adót, az adófizetőkre általánosságban kivetett adók mellett külön adóztatták meg, különösebb releváns indok, többek között azon követelmény említése nélkül, hogy ezt az adót a javukra használják fel. Egy szűk csoport valamely másik szűk csoport javára vagy érdekében történő adóztatása nem indokolható. A fenti 56., 61. és 62. pontban a 11. Cikk tükrében kijelentett indokok alapján a Bíróság (fent hivatkozott) *Evaldsson and Others* ügyben hozott ítélete támogatja a kérelmező álláspontját.

86. A kérelmező továbbá az előző rendelkezésekkel összefüggésben értelmezett 14. Cikk megsértését is panaszolta. A közte és azon – a részben vagy teljes mértékben – állami tulajdonú vállalatok, és a magánszektorban tevékenykedő vállalatok közötti eltérő bánásmód, amelyek az ipari adó fizetésére irányuló kötelezettség alól mentesültek, nem indokolható semmiféle objektív és ésszerű megfontolással. Az FII-vel szemben alkalmazott egyéb szervezetekhez képest kedvezőbb bánásmód az ipari adó megkülönböztető jellegének további bizonyítéka.

87. A kormány vitatta, hogy az ipari adó kivetése tulajdontól való megfosztást képez, noha elismerte, hogy az a kérelmező tulajdona felhasználásának ellenőrzésével járt, és fenntartotta, hogy azt az Első Kiegészítő Jegyzőkönyv 1. Cikkének második bekezdése engedélyezi. Hangsúlyozta, hogy az ipari adó kivetése az izlandi jog értelmében az adózás valamennyi jellemzőjével bír, és az az Egyezmény Első Kiegészítő Jegyzőkönyve 1. Cikkének második bekezdésében alkalmazott „adók” gyűjtőfogalma alá tartozik. A kifogásolt beavatkozás pedig az e területen az államok rendelkezésére álló széles mérlegelési mozgástér alá tartozik. Az

ipari adó egyértelműen jogszerű volt, és nemcsak az ipari ágazatban tevékenykedők javát, hanem a közösség egészének általános érdekeit is szolgálta. A fenti 66. és 67. pontban a 11. Cikk szerinti panasszal kapcsolatban összegzett indokok alapján a kormány arra szólította fel a Bíróságot, hogy különböztesse meg a jelen ügyet az *Evaldsson and Others* ügytől (fent hivatkozva).

88. A kormány továbbá tagadta az ipari adó fizetésére kötelezett és az arra nem kötelezett ipari ágazatok közötti megkülönböztetést. Az ipari adó kivetésére vonatkozó szabályok a kérelmezővel azonos helyzetben lévő valamennyi személyre egyformán vonatkoztak.

89. A Bíróság úgy véli, hogy a fenti megállapítások tükrében, tekintettel az Egyezmény 11. Cikke szerinti panaszra, sem az Első Kiegészítő Jegyzőkönyv 1. Cikke szerinti panaszt önmagában, sem az utóbbival és a 11. Cikkkel összefüggésben értelmezett 14. Cikk szerinti panaszt nem kell megvizsgálni.

III. AZ EGYEZMÉNY 41. CIKKÉNEK ALKALMAZÁSA

90. Az Egyezmény 41. Cikke előírja:

„Ha a Bíróság az Egyezmény vagy az ahhoz kapcsolódó jegyzőkönyvek megsértését állapítja meg és az érintett Magas Szerződő Fél belső joga csak részleges jóvátételt tesz lehetővé, a Bíróság – szükség esetén – igazságos elégtételt ítél meg a sértett félnek.”

A. Költségek és kiadások

91. A kérelmező kijelentette, hogy vagyoni és nem vagyoni kártérítést nem igényel, hanem jogi költségeinek és kiadásainak megtérítését kéri, amely összesen 3 920 773 ISK-t és 36 392,07 angol fontot (GBP-t) tesz ki (megközelítőleg 22 000 EUR és 42 000 EUR) Einar Hálfðánarson és Child ügyvéd urak által nyújtott szolgáltatásokért, a 2008. február 28-án és 2009. március 20-án benyújtott következő igények tekintetében:

(a) 1 494 000 ISK Einar Hálfðánarson munkájáért a kérelmező hazai bíróságok előtt történő képviselete tekintetében (az általános forgalmi adót beleértve);

(b) 25 860 GBP Child ügyvéd úr a hazai eljárások során való jogi tanácsadása, valamint a kérelmező 2008. február 28-ig tartó strasbourgi bíróság előtt történő képviselete tekintetében;

(c) 314 985 ISK a fordítási költségek tekintetében;

(d) 281 925 ISK az utazási kiadások tekintetében;

(e) 35 863 ISK fénymásolás és másolatok tekintetében (azaz 34 363 ISK és 1 500 ISK);

(f) 1 494 000 ISK Einar Hálfðánarson ügyvéd úr munkájáért a kérelmező strasbourgi eljárása során 2008. február 28-tól történő képviselete tekintetében;

(g) 300 000 ISK 2008. február 28-a után felmerült kiadásai tekintetében;

(h) 9 500 GBP Child ügyvéd úr a strasbourgi eljárás során végzett további munkájáért 2008. február 28-át követően;

(i) 1 032,07 GBP az utóbbi 2008. február 28-át követően felmerült kiadásai tekintetében (szállás, utazás és fordítás).

92. A kormány az (a) pont tekintetében 2008. február 28-án benyújtott igényt kifogásolta, azzal érvelve, hogy a két ügyvéd strasbourgi eljárások során felmerült munkadíjai túlzottan magasak voltak mind az óraszámokat, mind a felszámolt óradíjakat illetően. A (d) tétel a kormány álláspontja szerint nem szükségszerűen merült fel. Az (f), (g), (h) és (i) tételek tekintetében 2009. március 20-án benyújtott igényei mellett nem szerepelt részletes lebontás vagy egyéb részlet, és ezen túlmenően azok túlzott mértékűnek tűntek.

93. A Bíróság mérlegeli a fenti igényeket az ítélezési gyakorlatában meghatározott követelmények tükrében, jelesül annak tükrében, hogy a költségek és kiadások ténylegesen és szükségszerűen merültek fel abból a célból, hogy megállapítsák, hogy a jogvita sértette az Egyezményt, valamint a jogorvoslat megszerzése érdekében, és összegüket tekintve ésszerűek. A jelen ügyben a Bíróság úgy véli, hogy az (a) és (b) tételek, valamint a (c) és (e) tételek tekintetében benyújtott igényeknek teljes mértékben helyt kell adni. A (d) tétel tekintetében felmerült kiadások nem szükségszerűen merültek fel, és ennél fogva ezt az igényt el kell utasítani. Az (f)-től az (i) pontban szereplő 2008. február 28-tól egészen a 2009. március 24-i szóbeli tárgyalásig bezárólag felmerült tételek alátámasztásaként nem terjesztettek elő bizonylatokat vagy igazolásokat, valamint a többletdíjak semmi esetre sem tűnnek ésszerűnek összegüket tekintve. A Bíróság mindemellett készen áll annak elismerésére, hogy a követelt többletköltségek és díjak ténylegesen és szükségszerűen merültek fel a kérelmező Bíróság előtti szóbeli tárgyalásán való jogi képviselete során. A birtokában lévő adatokra és a fenti követelményekre tekintettel a Bíróság úgy ítéli meg, hogy ésszerű a kérelmező részére megítélni 15 000 EUR-t Child ügyvéd úr és 10 000 EUR-t Einar Hálfðánarson ügyvéd úr munkájának, valamint 1 000 EUR-t illetve 3 000 EUR-t költségeik tekintetében.

B. Késedelmi kamat

94. A Bíróság helyénvalónak ítéli meg, hogy a késedelmi kamat az Európai Központi Banknak a három százalékponttal növelt marginális kamatlábján alapuljon.

EZEN INDOKOK ALAPJÁN A BÍRÓSÁG EGYHANGÚLAG

1. *megállapítja*, hogy az Egyezmény 11. Cikkét megsértették;
2. *megállapítja*, hogy a kérelmező az Első Kiegészítő Jegyzőkönyv 1. Cikke szerinti panaszát sem önmagában, sem a 14. Cikkkel összefüggésben értelmezve nem kell megvizsgálni, valamint a 11. Cikkkel összefüggésben értelmezett 14. Cikk szerinti panaszát sem kell megvizsgálni.
3. *megállapítja*,
 - (a) hogy a szóban forgó Szerződő Államnak az ítélet az Egyezmény 44. Cikkének (2) bekezdésével összhangban történő jogerőssé válásának napjától számított három hónapon belül Child tekintetében igényelt költségek és kiadások címén 16 000 EUR-t (tizenhatezer eurót), Einar Hálfðánarson tekintetében pedig 13 000 EUR-t (tizenháromezer eurót) kell – brit fontban és a szóban forgó Szerződő Állam nemzeti valutája szerinti pénznemben, a teljesítés napja szerinti árfolyamon kiszámolt – bármely az összeget esetlegesen terhelő adóval együtt kifizetnie;
 - (b) hogy a fent említett három hónap lejártát követően a teljesítés időpontjáig a késedelmes időszakra az Európai Központi Bank marginális kamatlábát három százalékponttal meghaladó értékű kamatot kell fizetni a fenti összeg után;
4. *elutasítja* a kérelmező igazságos elégtétel iránti keresetének ezt meghaladó részét.

Készült angol nyelven, és írásbeli kihirdetésre került 2010. április 27-én a Bíróság Eljárási Szabályzata 77. cikke (2) és (3) bekezdésének megfelelően.

Fatoş Aracı
a Szekció Helyettes Titkára

Nicolas Bratza
elnök

© Európa Tanács/Emberi Jogok Európai Bírósága, 2013.

Az Emberi Jogok Európai Bíróságának hivatalos nyelvei az angol és a francia. E fordítás nem köti a Bíróságot, valamint a Bíróság nem vállal felelősséget annak minőségéért. A fordítás letölthető az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélkezési gyakorlatát tartalmazó HUDOC adatbázisból (<http://hudoc.echr.coe.int>) vagy bármely egyéb adatbázisból, amellyel azt a Bíróság megosztotta. A fordítás nem kereskedelmi célokra felhasználható, amennyiben az ügy teljes címét, valamint a fenti szerzői jogi tájékoztatást feltüntetik. E fordítás bármely részének kereskedelmi célú felhasználása esetén, kérjük jelezze azt a következő címen: publishing@echr.coe.int.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2013.

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2013.

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou de toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante : publishing@echr.coe.int.